

STOPETKRAT O ŠOŠTANJU

STOPETKRAT O ŠOŠTANJU V ENEM ODSTAVKU

Občina Šoštanj
2015

STOPETKRAT O ŠOŠTANJU V ENEM ODSTAVKU

Ob 20. obletnici ustanovitve nove Občine Šoštanj,
ob 660. obletnici prve omembe trga Šoštanj in
v pričakovanju 105. obletnice pridobitve mestnih pravic

Predgovor
DRAGA BRALKA,
SPOŠTOVANI BRALEC!

Pozdravljeni!

Darko Menič, prof.
župan Občine Šoštanj

Šoštanjska dolina je gotovo ena najlepših
vse slovenske Štajerske.
Glavni kraj te doline
je prijazni trg Šoštanj ...

dr. Josip Vošnjak, Spomini, 1906

Hodi po svetu z bistrimi očmi
in odprtimi ušesi,
pa boš užil polovico lepot,
ki ti jih ponuja življenje.

po Franu Šoškem Finžgarju

Veseli me, da listate knjižico, s katero se vam predstavlja Občina Šoštanj. Kot so živopisne ilustracije v njej, je živopisno življenje pri nas. Ponosni smo na zgodovino našega prostora in njegovo bogato dediščino. Ponosni smo tudi na sedanjost, ki jo oblikujemo skupaj. Želim vam prijetno potovanje skozi prostor in čas; dobrodošli pri nas.

OBČINA ŠOŠTANJ

KAZALO

Predgovor

Geografski okvir

- 1 Šaleška dolina
- 2 Občina Šoštanj in krajevne skupnosti
- 3 Geološke posebnosti
- 3 Smrekovški vulkanizem
- 4 Nastanek premoga
- Legende o jezru
- 5 Pusti grad – svetilnik
- 6 Sv. Mohor in Fortunat prekopljeta Penk
- 7 Sv. Mihael premaga zmaja
- Zgodovinski mejniki
- 8 Kamena doba
- 9 Antika
- 10 Družmirje – (S)Tresimir
- 11 Prve omembe
- 12 Naselbina Šoštanj
- 13 Celjski grof Friderik II. obnovi Šoštanju trške pravice
- 14 Turški vpadi
- 15 Protestantizem
- 16 Kmečki upori
- 17 Čarovalniški proces
- 18 Marjin steber
- 19 Železnica
- 20 Šoštanj postane mesto
- 21 Spomenik padlim v prvi svetovni vojni
- 22 Prvi partizanski napad na Šoštanj
- 23 Podpis delne nemške kapitulacije v drugi svetovni vojni

Trška dediščina

- 24 Šoštanjski grb
- 25 Meja trškega pomirja – trška pot
- 26 Stara trška/občinska hiša
- 27 Trška roka
- 28 Pranger – sramotilni steber
- 29 Gavge – vislice
- Gradovi, dvoreci
- 30 Grad Šoštanj (Pusti grad)
- 31 Trški grad Šoštanj (Amtshaus)
- 32 Grb grofov Schrattenbachov
- 33 Graščina Turn
- 34 Kacenštajn
- 35 Žamberk
- 36 Forhtenek
- 37 Dvorec Ravne
- Cerkve, sakralna dediščina
- 38 Sv. Mihael, Družmirje
- 39 Sv. Mihael, Skorno pri Šoštanju
- 40 Sv. Mohor in Fortunat, Šoštanj
- 41 Sv. Florijan, Florjan
- 42 Sv. Anton, Skorno pri Šoštanju
- 43 Sv. Duh, Ravne
- 44 Sv. Urh, Gaberke
- 45 Sv. Jakob, Topolšica
- 46 Sv. Peter, Zavodnje
- 47 Sv. Vid, Šentvid nad Zavodnjami
- 48 Sv. Andrej, Bele Vode
- 49 Sv. Kriz, Krška gora
- 50 Svetokriški križani
- 51 Zgodnjegotske freske v romanskem prezbiteriju

Šentflorjanska Sočutna in gotski kelih

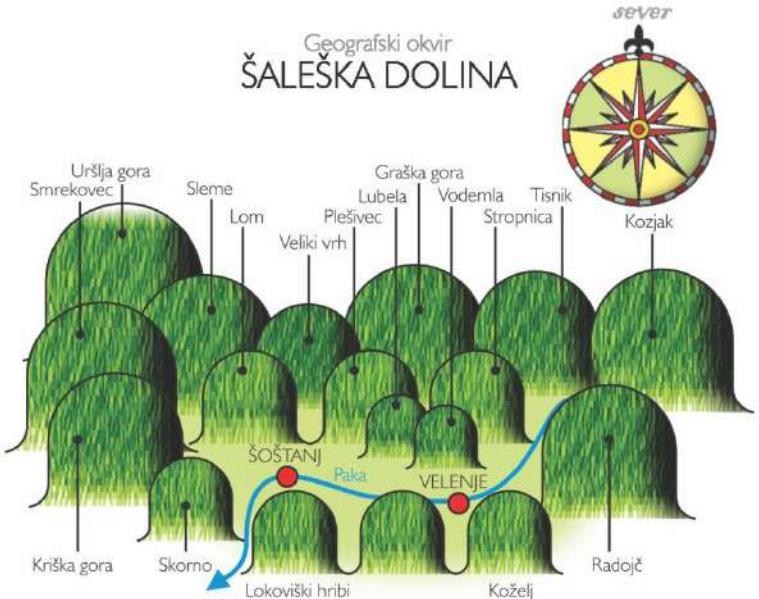
- 53 Relief sv. Florijana
- Urbane stavbe
- 54 Vila Mayer
- 55 Palača Kajuhev dom
- 56 Kumrova hiša
- 57 Vila Breda
- 58 Vila Široko
- 59 Vila Medic
- 60 Stara uprava bolnišnice v Topolšici
- Etnološka dediščina
- 61 Kavčnikova domačija
- 62 Domačija Slivnik
- 63 Domačija Telepec
- 64 Domačija Leskovšek
- 65 Zidanice
- 66 Mlini in žage
- 67 Kašče in kozolci
- 68 Sušilnice za hmelj
- 69 Slopna znamenja
- 70 Kapele in krizi
- Industrijska dediščina
- 71 Rudniki
- 72 Usnjarna
- 73 Ugrenznine in Družmirsko jezero
- Osebnosti
- 74 Peter Musi
- 75 Dr. Josip in Mihael Vošnjak
- 76 Hans Woschnagg
- 77 Dr. Fran Mayer
- 78 Franc Hribenik
- 79 Ivan Napotnik
- 80 Alojz Kojc

Karel Destovnik - Kajuh

Ivan Pirečnik

- Naravne vrednote
- 83 Stare lipe
- 84 Bukve na deželnini meji
- 85 Tulipanovec v vrtu Vile Mayer
- 86 Mornova zijalka in Rotovnikova jama
- 87 Smrekovec
- 88 Topolški vrelec
- Živa dediščina
- 89 Bajna bitja
- 90 Pobiranje jajc in jajčenja
- 91 Mednarodni pustni karneval
- 92 Pustni maski Tresimir in Koš Šoštanjski
- Sodobnost
- 93 Termoelektrarna Šoštanj
- 94 Center starejših Zimzelen
- 95 Bolnišnica Topolšica
- 96 Terme Topolšica
- 97 Vrtec Šoštanj
- 98 Osnovna šola Karla Destovnika - Kajuha Šoštanj
- 99 Tresimirjev park
- 100 Kulturni dom, mestna galerija, mestna knjižnica
- 101 Pihalni orkester Zarja Šoštanj
- 102 Mešani pevski zbor Svoboda
- 103 Planinci, gasilci, športniki, taborniki ...
- 104 Ribiška družina Paka
- 105 Letališče Šoštanj
- Dodatek
- Viri in literatura
- Zahvale, stiki

Geografski okvir ŠALEŠKA DOLINA

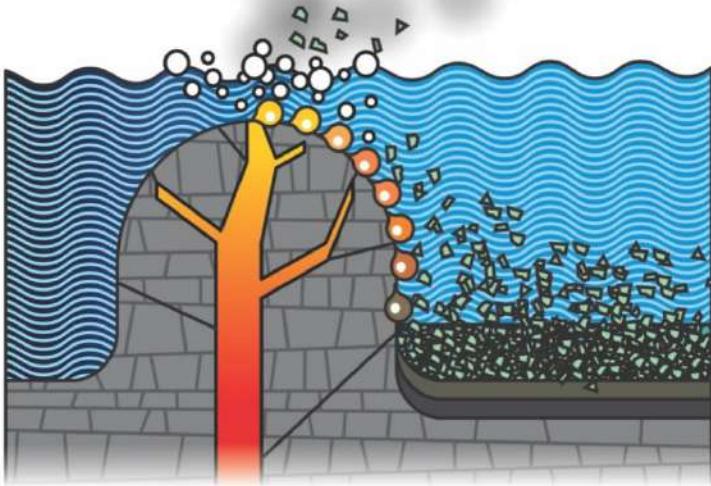
Šoštanj je mesto v Šaleški dolini, na Štajerskem. Dno doline meri 8×2 kilometra. Na vzhodu dolino zamejujeta Kozjak in Radojč z Dobrnskim gričevjem, na jugu Koželj in Lokoviški hribi, na zahodu Kriška gora in Smrekovec, na severu potok Velunja in Graška gora. Po dolinskem dnu teče reka Paka.

Geografski okvir OBČINA ŠOŠTANJ IN KRAJEVNE SKUPNOSTI

Občina Šoštanj obsega zahodni del Šaleške doline. Meri $95,6 \text{ km}^2$. V njej živi okoli 8500 ljudi v devetih krajevnih skupnostih. Ustanovljena je bila leta 1995, ko se je izločila iz nekdanje Občine Velenje, s čimer je v mestu zavela sveža energija. Občinski praznik je 30. september.

Geološke posebnosti
SMREKOVSKI VULKANIZEM

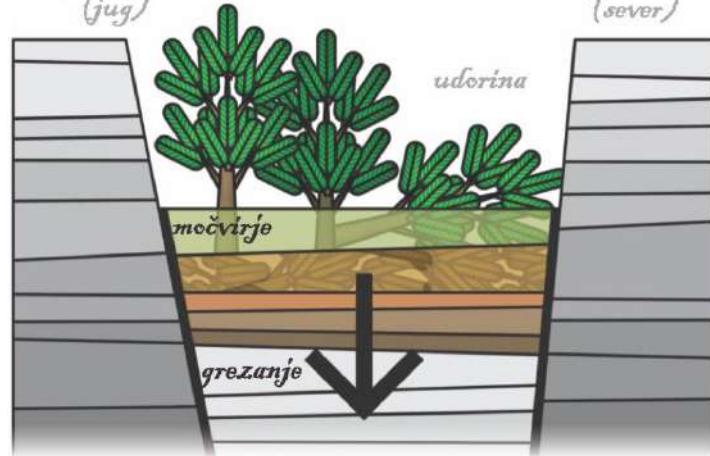

Pred približno 20–30 milijoni let je na stiku afriške in evropske tektonske plošče pod morsko gladino potekalo vulkansko delovanje: ob razpoki v smeri Šoštanj–Velenje–Vojnik so izdanjali tokovi lave in se strjevali; v vulkanskih eksplozijah so bruhali na plan prah, pepel in lava. Tektonski premiki so lomili in dvigali novo nastale kamnine (andezit, tuf).

3

oligocen, miocen

Geološke posebnosti
NASTANEK PREMOGA
Šoštanjski prelom (jug) Velenjski prelom (sever)

V udorini med Velenjskim in Šoštanjskim prelomom je pred okoli 2,5 milijona leti nastalo močvirje. Bujno drevje v njem je admiralo in padalo v vodo, kjer ni preperelo, območje pa se je enakomerno pogrezovalo. Nakopičeno organsko lesno tvarivo je pooglenelo v sloj premoga, debel do 160 metrov. Nad njim je še do 300 metrov krovnine.

4

pliocen, pleistocen

eden najdebeljših posameznih premogovih slojev na svetu

Legende o jezeru

PUSTI GRAD – SVETILNIK

Sa Jezeram

Na franciscejskem katastru
iz leta 1825 je označeno,
da se je delu Družmirja
reklo Za jezerom.
V cerhteneškem urbarju
je leta 1480 omenjena
huba »pri Jezerniku«.

Po legendi je bilo v Šaleški dolini pred davni-
mi časi jezero in tedaj naj bi bil šoštanjski
grad svetilnik. Stari očanci so še v začetku
20. stoletja govorili, da je bilo nekdaj v dolini
jezero in bo spet, če ne bodo pri sv. Mihuelu
v Družmirju več brali maš v ta namen. Cer-
kev je bila leta 1975 porušena in najrodotivit-
nejši del doline je zalilo Družmirsko jezero.

5

Legende o jezeru

SV. MOHOR IN FORTUNAT PREKOPLJETA PENK

»Ko je bilo v Šaleški dolini še jezero, so
kaznjencema Mohorju in Fortunatu rekli, da
ju bodo oprostili, če bosta prekopala hrib,
da bo jezero odteklo. In sta ga – nastala je
soteska Penk.« Kaznjenca naj bi bila v zahva-
lo upodobljena na glavnem oltarju porušene
cerkve sv. Jurija v Škalah in naj bi postala
svetnika sv. Mohor in Fortunat.

*Sv. Mohor in Fortunat sta v resnici oglejska mučenca,
ki jima je posvečena trška cerkev v Šoštanju.
Prapaka je nekoč tekla proti Dohrni, dokler si ni
utrila poti v Šavinjsko dolino skozi sotesko Penk.*

6

Legende o jezeru
SV. MIHAEL PREMAGA ZMAJA

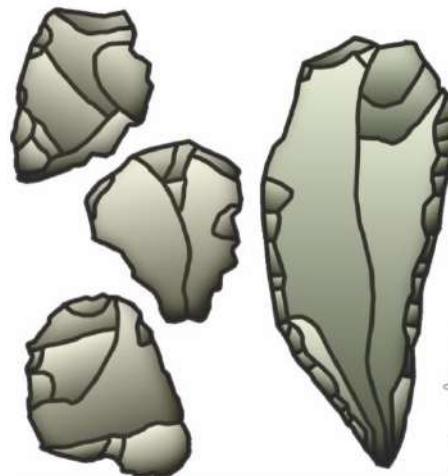
QUI UT DEUS

Jezerški zmaj pozoj se izleže iz rdečega jajca sedemletnega peteljna, zraste v podzemnem jezeru in v povodnji pride na plan.

Krovinski sloj premoga je mnogokje v Šaleški dolini pogledal na prosto. Premoga nekdaj niso poznali kot kurivo, ampak kot zdravilo – rekli so mu »zmajeva kri« – in kjer je bila zmajeva kri, je moral biti tudi zmaj. Zmaja (pozoja) je v šoštanjskem delu doline premagal sv. Mihael, kar je bilo tudi naslikano na stropu župnijske cerkve sv. Mihaela.

Zgodovinski mejniki
KAMENA DOBA

kamnito paleolitsko orodje iz Mornove zijalke

V jami Mornova zijalka v soteski Hudi potok 6 kilometrov zahodno od Šoštanja so odkrili sledove bivanja ljudi od kamene dobe do konca antičnega časa: kamnito orodje, kovinske predmete, novce, keramiko in bivališče na skoraj 400 kolih. Jama je bila lovска postaja, kasneje so v njej ljudje stoletja iskali zavetje v kriznih časih.

Zgodovinski mejniki
ANTIKA

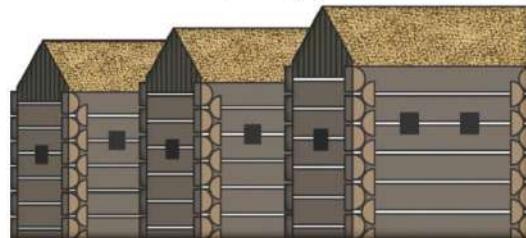

V Šoštanju sta bila najdena rimska novca iz časa cesarjev Valerijana (253–260) in Maksimina Tračana (235–238).

V času antike je bila Šaleška dolina poseljena. Na terasi nad dolinskim dnem je bila naselbina, tod je vodila rimska cesta. V Šoštanju so našli dva rimska novca, pet v Zavodnjah (morda prinesenih kasneje), devet v Mornovi zijalki, kjer je bilo antično priběžališče na kolih. Ostanke antične stavbe in keramike so našli pod cerkvijo sv. Urha v Gaberkah.

9

Zgodovinski mejniki
DRUŽMIRJE – (S)TRESIMIR

metličasta keramika

terra sigillata

Na območju Falkovega kloštra v Družmirju so našli sledove naselitve od antike do srednjega in novega veka. Slovani so se naselili sredi doline, na severnem bregu Pake – nastala je vas Družmirje, omenjena kot Tresimir (1309) in Stresimir (1311). Kasneje je bil na južnem robu doline zgrajen grad Šoštanj in pod njim ustanovljena naselbina – Šoštanj.

10

Zgodovinski mejniki
PRVE OMEMBE

Schoennstein

... naš gospod je Schoennstein
und fünf hoffbar in dem
Marcht
Markt galogen ...
... drei zehn hundert Jahr
dreiundzehn in dem fünf- und
fünfzigste von den sand Agnesen die

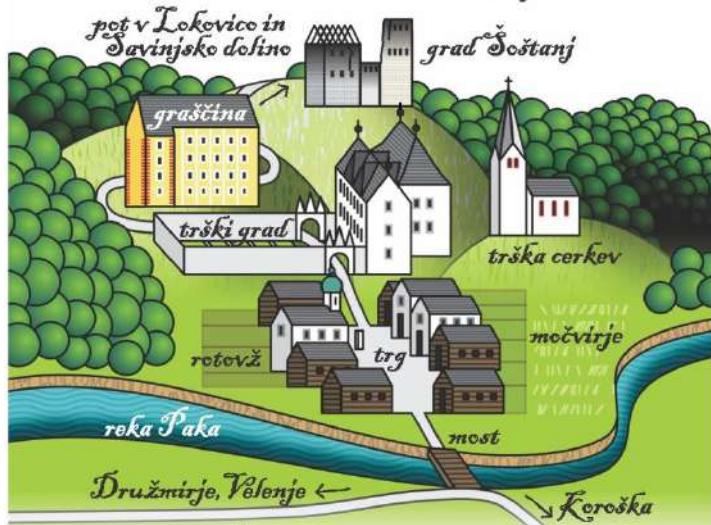
prva omenba
trga Šoštanj
leta 1355 na
dan sv. Neže

domnevni grb
gospodov
Šoštanjskih

Svobodni gospodje Šoštanjski so omenjani med letoma 1189 in 1268. Obvladovali so zahodni del Šaleške doline, kjer so postavili gradova Kacenštajn in Šoštanj. Grad Šoštanj so poimenovali po svojem izvornem gradu na Bavarskem in grad je dal ime tudi naselbini pod njim. Sodnik v Šoštanju je prvič omenjen leta 1348, Šoštanj kot trg pa leta 1355.

Zgodovinski mejniki
NASELBINA ŠOŠTANJ

Naselbina Šoštanj je bila ustanovljena (kot konkurent trgu Velenje) na polici nad reko Pako, kjer se ta v okljuku odmakne od grajskega hriba. Tu se spusti v dolino pot, ki je čez Lokoviške hribe povezovala Savinjsko in Šaleško dolino (preden je bila zgrajena cesta skozi Penk). Pot prečka šoštanjski most in vodi čez Zavodnje na Koroško ali čez Družmirje v Velenje.

CELJSKI GROF FRIDERIK II. OBNOVI ŠOŠTANJU TRŠKE PRAVICE

Naselbino Šoštanj so povzdignili v trg in ji podelili trške pravice najbrž že Vovbrški ali Žovneški gospodje, a se dokumenti niso ohranili. Prva poznana privilegijska listina je iz 3. oktobra 1436, ko je celjski grof Friderik II. Šoštanju obnovil trške pravice. Te so potrjevali tudi nadaljnji deželni gospodje, Habsburžani. Trg je bil središče življenja, trgovine, obrti ...

Prvi tuški vpad v Šaleško dolino je zabeležen leta 1473, ko so se Turki vračali s Koroškega in se je skozi dolino več ur pomikala kolona okoli 8000 ujetnikov in številna živila. V tem času so obzidali nekatere cerkve in jih spremenili v tabore, kamor so se umikali kmetje z živilo in imetjem. Z obzidjem in stolpi naj bi bila utrjena cerkev v Družmirju.

Zgodovinski mejniki

PROTESTANTIZEM

»Maša ni nič in si je treba ušesa zamašiti,
kadar k maši zvoni ...« *Jurij Versec,
protestantski kaplan
na Forhtenku*

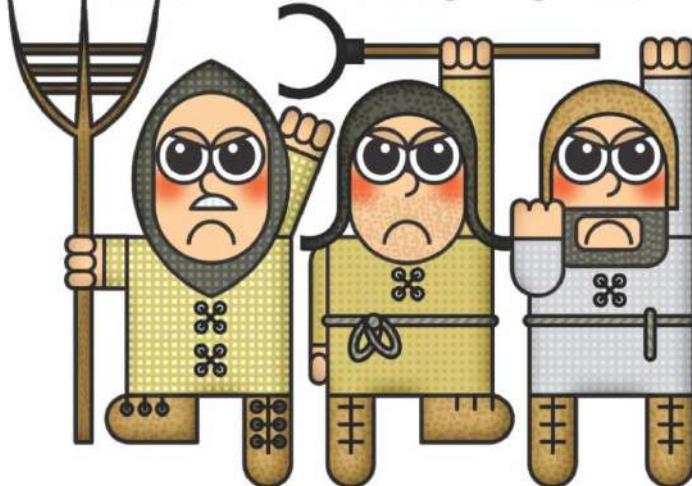

Cerkvena vizitacija je leta 1528 ugotovila, da se je v Šaleški dolini ugnezdil protestantizem: forhteneška graščakinja Altenhaus je ljudi silila k bogoslužju luteranskega kaplana v grajski kapeli in ji je moral podložnik, ki je dal za mašo, plačati goldinar. Protestantji so bili šoštanjski graščaki in trški sodnik Andrej Kinde. Redki protestanti so omenjeni še v 17. stoletju.

Zgodovinski mejniki

KMEČKI UPORI

Puntarji so zavzeli šoštanjski grad in ga razdejali.

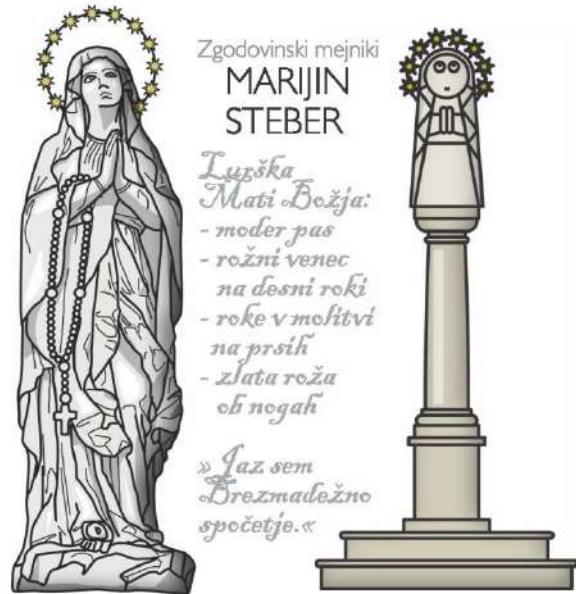
V 16. stoletju so se zaostrili odnosi med kmetji in zemljiskimi gospodi v Šoštanju zaradi novih mer, povisjanja tlake, kršenja starih pravic ... Kmetje so se pritoževali, leta 1635 pa je v Šoštanju izbruhnil kmečki upor. Edini oboroženi boj upornikov s cesarskimi četami je potekal ob šoštanjskem gradu. Po uporu so kaznovali 24 ujetnikov iz Šaleške doline.

Zgodovinski mejniki
ČAROVNIŠKI PROCES

*Z zemljo s pokopališča
je umorila dva človeka.*

Leta 1677 je krvni sodnik Janez Jurij Franc pl. Vill pri deželskem sodišču gospoščine Šoštanj sodil čarovnici Marini Ferlin, ker naj bi znala zavdati bolezen in odvzeti moškost. Kazen: obglavljenje. Leta 1674 pa so se Šoštanjčani pritožili vizitatorju, da njihov vikar Matija Usar dela vsakoletno točo, ki pobije vse pridelke.

Zgodovinski mejniki
**MARIJIN
STEBER**

*Luzška
Mati Božja:*

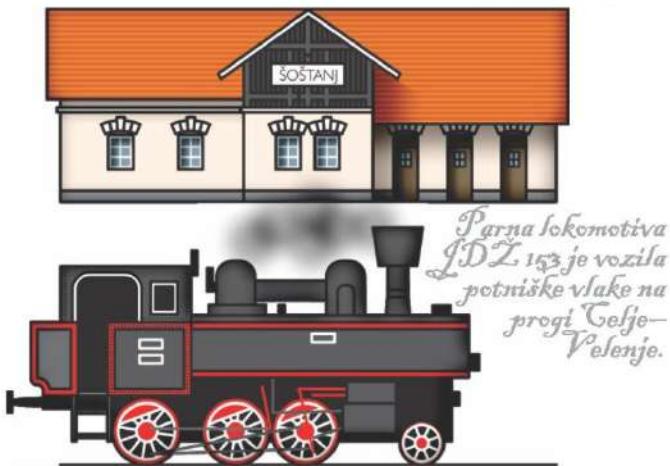
- moder pas
- rožni venec
- na desni roki
- roke v molitvi
- na prostih
- zlata roža
- ob nogah

*»Jaz sem
Drezmadežno
spocetje.«*

Marijin steber sredi trga sta dala postaviti lastnik usnjarne Mihael Woschnagg (II.) in žena Agata Jožefa v spomin na strašno poplavlo leta 1887, ko je Paka zalila spodnji del trga do točke, na kateri stoji steber – da bi Marija varovala trg. Zaradi nemškega napisa na stebru je nastal velik spor. Steber so leta 1952 podrli in ponovno postavili leta 1990.

Zgodovinski mejniki ŽELEZNICA

Železniške postaje
so gradili po
enotnem načrtu.

Železniška proga Celje–Velenje je bila odprta leta 1891. Zanjo sta zaslužna Mihail Vošnjak in Daniel pl. Lapp, lastnik velenjskega premogovnika. Pot od Velenja do Celja je trajala uro in tričetrt do dve uri in pol. Najzahtevnejši odsek je bil skozi Penk, kjer so zgradili useke, mostove in predor. Železnica je bila velika spodbuda za industrijski razvoj doline.

Zgodovinski mejniki ŠOŠTANJ POSTANE MESTO

27. maja 1911
je njegovo
veličanstvo, cesar
Franc Jožef I.,
podpisalo odlok,
s katerim je
povzdignilo trg
Šoštanj v mesto.

28. junija 1911 je bil Šoštanj slovesno razglasen za mesto. Za ta povzdig ima največ zaslug Hans Woschnagg: svojo usnjarno je razvil v »svetovno pomembno podjetje« in spodbudil komunalni napredek Šoštanja, ki je bil tačas najpomembnejše naselje – »metropol« Šaleške doline z uradni sodiščem, notarjem, odvetnikom, hoteli in gostišči.

Zgodovinski mejniki
**SPOMENIK PADLIM
V PRVI SVETOVNI
VOJNI**

Po prvi svetovni vojni
je bil Šoštanj v začetku
bojev za severno mejo:
tu je bila improvisirana
bolnišnica, v občinski hiši
pa prvi sedež štaba
»koroskega odreda«.

V Šaleški dolini so najmarkantnejši spomenik padlim v prvi svetovni vojni postavili v Zavodnjah. Načrt za kvadratni obelisk je narisal akademski kipar Ivan Napotnik. V prvi svetovni vojni je dolina trpela zaradi fantov in mož na bojišču, zaradi griže in »španske gripe«, rekvizicij živine, sena, žita in krompirja; odvzeti so bili tudi zvonovi iz cerkva.

Zgodovinski mejniki
**PRVI PARTIZANSKI
NAPAD NA ŠOŠTANJ**

Spomenik pod Goricami –
planenica – stoji blizu mesta,
kjer so partizani med napadom
požgali žago nemškega župana
Strojníga.

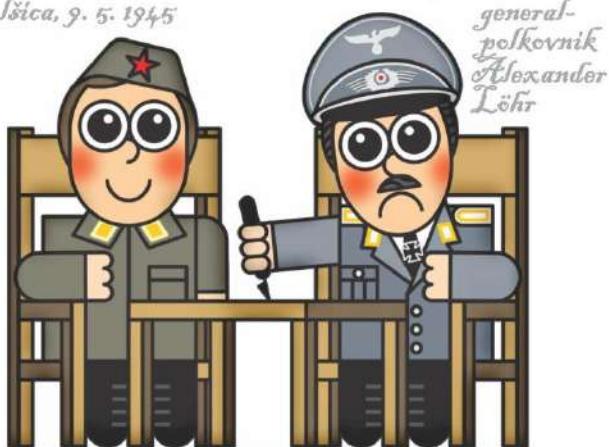
Iz maščevanja so okupatorji
čez dva dni ustrelili 10 talcev.

8. 10. je dan Krajevne skupnosti Šoštanj.

6. aprila 1941 se je na Slovenskem začela druga svetovna vojna. V noči na 8. oktober 1941 je prvi štajerski partizanski bataljon napadel Šoštanj. Partizani so dve uri obvladovali mesto, povzročili okupatorju škodo in se brez žrtev umaknili. Prvi partizanski napad na mesto v Sloveniji je odmeval in okreplil samozavest slovenskih rodoljubov.

Zgodovinski mejniki
PODPIS DELNE NEMŠKE KAPITULACIJE
V DRUGI SVETOVNI VOJNI

Topoščica, 9. 5. 1945

V stavbi nekdanje kirurgije v zdraviliškem parku v Topoščici je soba, urejena v spomin na eno od štirih delnih vdaj nemške vojske. Tu se je za Slovence končala druga svetovna vojna. Kapitulacijo nemške armadne skupine E in nemških sil za JV Evropo je 9. maja 1945 v Topoščici podpisal generalpolkovnik Alexander Löhr – v zbirkì je tudi njegova pištola.

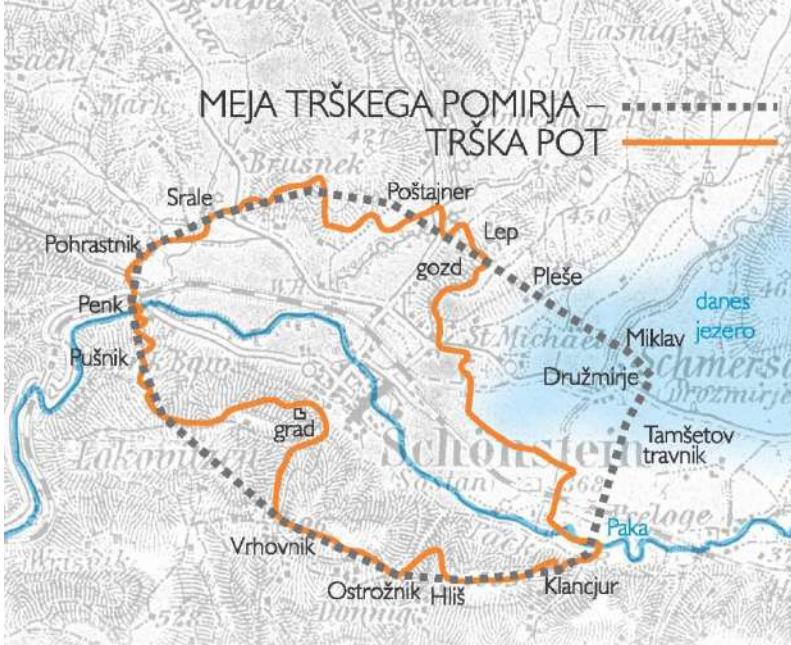
23

Trška dediščina
ŠOŠTANJSKI GRB

V grbu Šoštanjia so polovica črnega orla (simbol habsburških deželnih knezov) ter trije rdeči srčasti kamni na hribu. To je »govoreči« del grba: nemško se je Šoštanju reklo Schönstein, kar pomeni lep kamen. Šoštanjski grb torej »govori« o imenu kraja. Najstarejša znana upodobitev grba je na listini s pečatom trškega sodnika iz leta 1756.

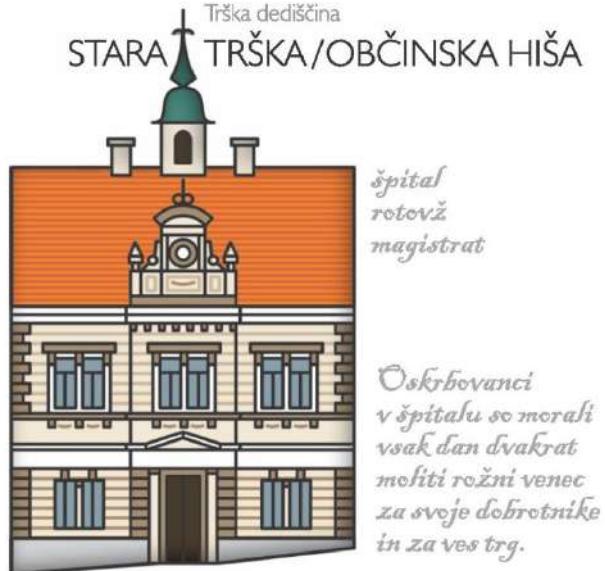
24

Trška pot obuja spomin na mejo šoštanjskega pomerija – trškega ozemlja, ki je bilo od srednjega veka pod oblastjo trga Šoštanj in so na njem veljale trške pravice. Do leta 1848 je vsakih sedem let obhodila mejo slavnostna povorka s trškim sodnikom, zastavonošo, tržani ter spremlevalci z bobni in trobentami. Mejni kamni so bili označeni z GMS.

Gemeinde Markt Schönstein

MEJA TRŠKEGA POMIRJA – TRŠKA POT

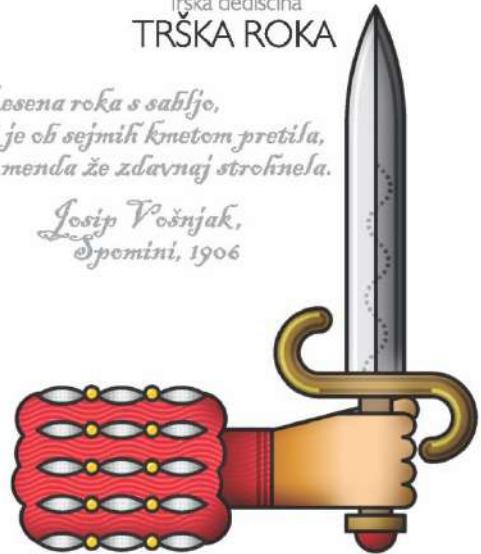

Ni znano, kje je stal srednjeveški rotovž. Sedanja trška hiša je bila prvotno špital (ubožnica, hiralnica) in je sprejela po dva ubožna tržana. Za ustanovitev špitala je zapustil premoženje kaplan Podhrastnik leta 1700. Na strehi trške hiše je stolpič z uro in dvema zvonoma. Večjega, ki bije ure, je leta 1572 ulil ljubljanski livar Lenart Gisser.

Trška dediščina
TRŠKA ROKA

*Lesena roka s sabljo,
ki je ob sejmih kmetom pretiša,
je menda že zdavnaj strohnela.*

*Josip Vošnjak,
Spomini, 1906*

Na trški hiši je bila roka s sabljo v znamenje trške (nižje) sodne oblasti – moči trškega sodnika, da kaznuje tiste, ki ne upoštevajo pravil. Iz svoje mladosti se lesene roke spominja Josip Vošnjak (rojen 1834). Trški sodnik je pobiral mitnino, skrbel za poti in brvi, pregledoval dimnike in uteži, pazil na ogenj ob sejemskih dneh, nadziral težo kruha ...

Trška dediščina
**PRANGER –
SRAMOTILNI STEBER**

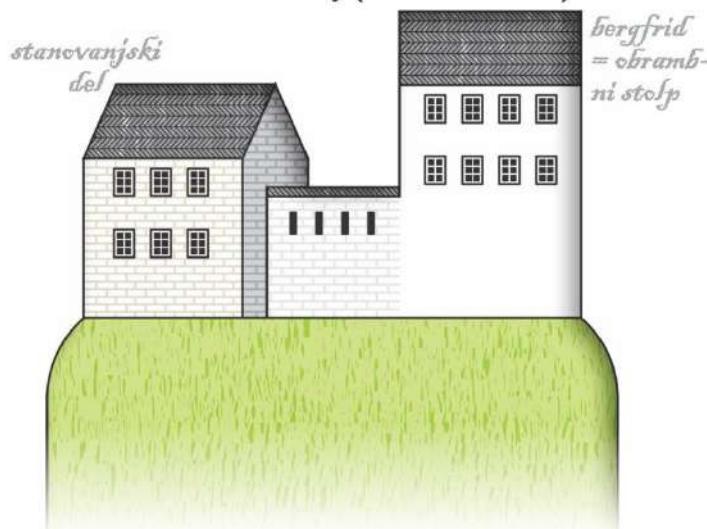
Trški sodnik je lahko obsodil krivca na sramotilni steber ali pranger. Kamnit steber, ki je stal na glavnem trgu pred nekdanjo občinsko hišo, je imel zgoraj in spodaj železni obroč za priklepanje krivca, ki je bil izpostavljen javnemu posmehu. Leta 1837 so iz prangerja naredili stebre za predelano stopnišče kaplanije sv. Mihaela v Družmirju.

GAVGE – VISLICE

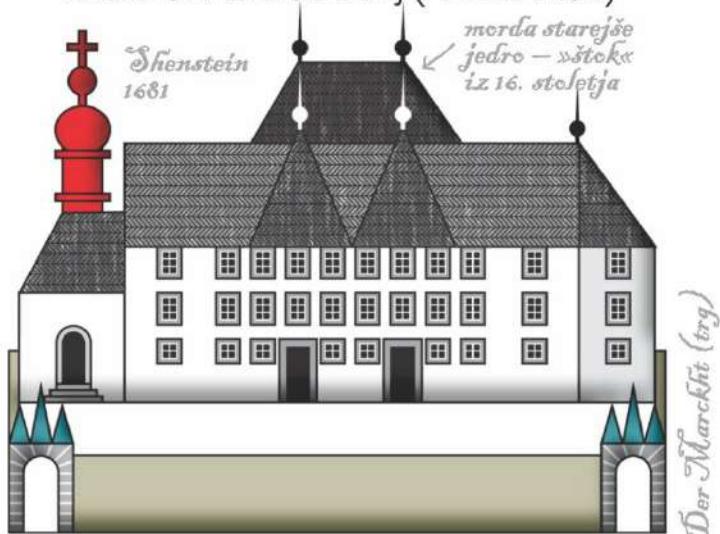
Vislice – gavge, na katerih je šoštanjska gosposka v 16. in 17. stoletju obešala obsojence, so stale pod Goricami: ta del vzpetine se imenuje Gavgec. Vislice so označene še na vojaškem zemljevidu iz 18. stoletja. V bližini sta danes križ in spomenik žrtvam povojskih pobojev, ki so tod potekali po drugi svetovni vojni.

GRAD ŠOŠTANJ (PUSTI GRAD)

Grad je dobil ime »Pusti«, ko je opustel; to je bil grad Šoštanj, ki je dal ime tudi trgu. Zgrajen je bil najbrž sredi 12. stoletja, izrecno je omenjen leta 1318. V bojih s Habsburžani so ga porušili lastniki Celjani, opuščen je bil najbrž sredi 16. stoletja. Od romanske zasnove so ohranjeni del bergfrida ter nekaj ostankov stanovanjskega dela.

Gradovi, dvorci
TRŠKI GRAD ŠOŠTANJ (AMTSHAUS)

Namesto starega porušenega gradu Šoštanj so tik nad trgom v 16. stoletju sezidali nov, udobnejši grad za sedež šoštanjskih gospodov. Bil je velika renesančna stavba s svojo kapelo, dvoriščem, vrtom in obzidjem z dvojimi vrati. Trški grad je v 18. stoletju pogorel do tal in na njegovo mesto se je razširil trg.

Gradovi, dvorci
GRB GROFOV
SCHRATTENBACHOV

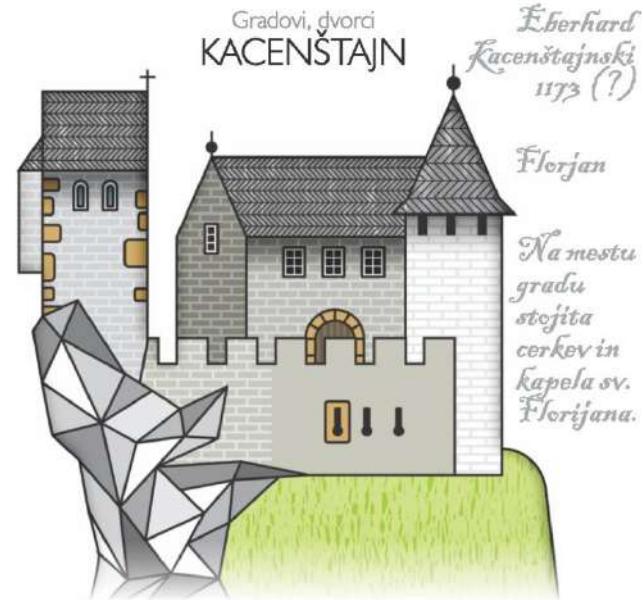
Na zgornji strani trga je ohranjen del obzidja trškega gradu. Vanj je vzdiana kamnita plošča z grbom družine Schrattenbach in letnico 1677. Tedaj je bila bržčas končana gradnja trškega gradu. Grofje Schrattenbachi so Šoštanju gospodovali med letoma 1658 in 1681, ko so ga prodali grofom Turnom. Po Turnih ima ime tretji šoštanjski grad/graščina.

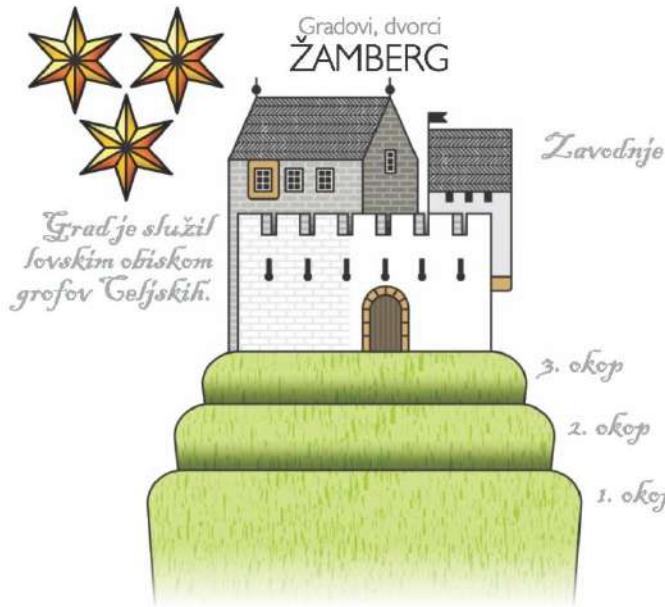

Janisch 1885: V gospodskem traktu 12 sob, jedilnica, kuhinja, kapela, v stanovanjskem traktu 9 sob, izba za kočijaža, hlevi za 8 konj, shramba za kočije, skladišče za les, kuhinja. V kleti pod velikim traktom prostora za 2000 veder vina. H gospodkemu traktu prizidana kogjišče in veranda.

Dvorec naj bi bil zgrajen v 16. stoletju kot shramba za desetino – kašča. Ko je trški grad leta 1734 pogorel, so sem prenesli sedež gospoščine. Kasneje hotel, danes stanovanja.

Grad Kacenštajn je najbrž najstarejši grad v zahodnem delu Šaleške doline in ga je zgradila ista družina kot grad Šoštanj. Stal je na skalni kopji v soteski, visoko nad potokom, 3,5 kilometrov iz Šoštanja. Arheologi so našli ostanke okroglega stolpa s 4 metre debelimi stenami in mnogo puščičnih osti, dokaz srditih bojev. Grad je bil porušen v 15. stoletju.

Vrh griča nad Zavodnjami je bil v 13. stoletju zgrajen grad Žamberg/Šamberg. Na terenu so od gradu vidni le še trije okopi ter skopi ostanki zidov. V ljudskem spominu pa so ohranjeni grajski tajhti, stražarnica (vahta), grajski sadovnjak ... Po legendi naj bi grad z enim strelom iz topa razrušili Turki ali pa užaljen grajski sin, ki so ga pognali z doma.

35

Upodobitev je simbolna, prikazani so trije okopi.

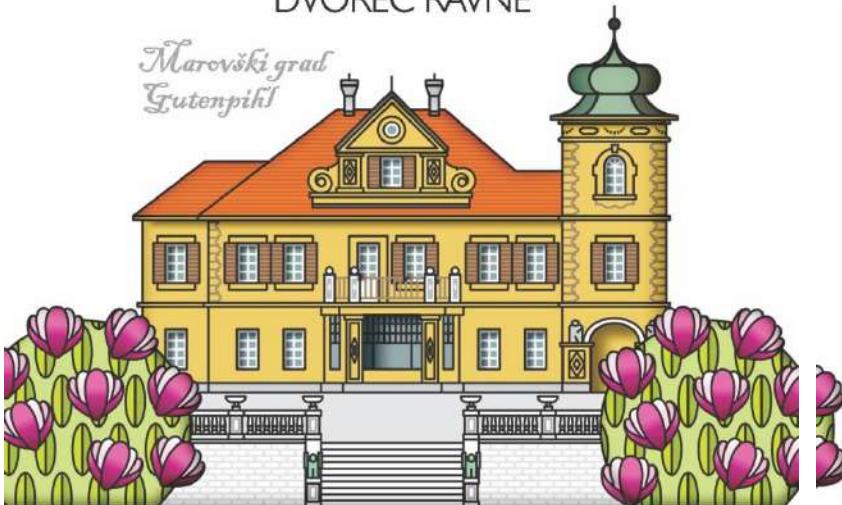

Vsaj od leta 1317 je stal grad Forhtenek vrh hriba, okoli katerega zavije potok Velunja v Šaleško dolino. Imel je obzidje, topiče in vodnjak na grajskem dvorišču. Ribe, ulovljene v Velunjji, so shranjevali v Vratarjevem ribniku. Z gradu naj bi vodil podzemni rov do Velunšekovega hleva v dolini. V kapeli sv. Lenarta na gradu naj bi bil srebrn zvon.

36

Upodobitev je simbolna, prikazan je mostovž, ki je viden na Vischerjevi grafički ruševine.

Gradovi, dvorci
DVOREC RAVNE

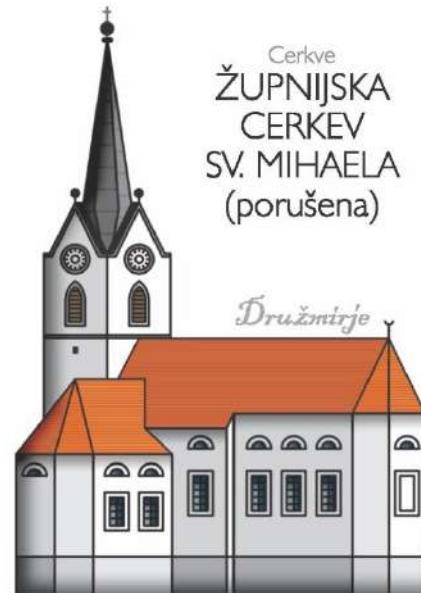

*Marovški grad
Gutenpihl*

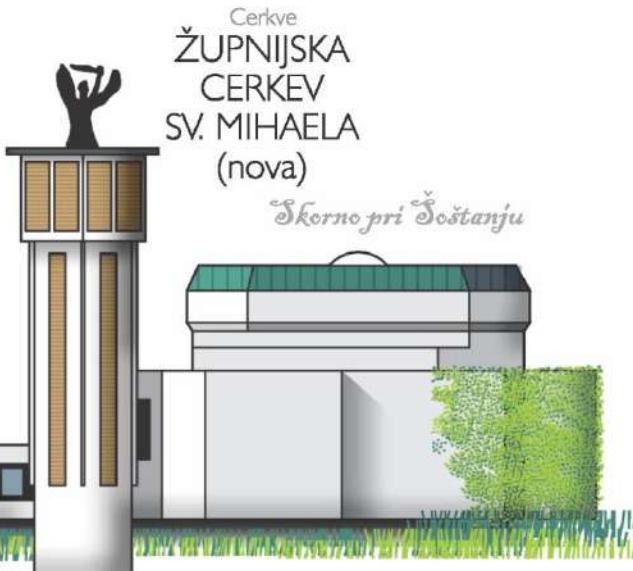
Historistični dvorec stoji v geometrično oblikovanem parku, v katerem so bili ob drevnini bogate ograje, kandelabri, vodnjak, cinasti grifoni in agave, bazen in steklenjak. Kipa ob portalu sta delo akademskega kiparja Ivana Napotnika. Dvorec je bil pred drugo svetovno vojno rezidenca Woschnaggov. Prednik dvorca je bila pristava gradu Forhtenek.

Cerkev
**ŽUPNIJSKA
CERKEV
SV. MIHAELA
(porušena)**

Na pokopališču ob cerkvi je stala Woschnaggeva grobna kapela. Baročni starji iz cerkve so v mestni in novi župnijski cerkvi.

Župnijska cerkev sv. Mihaela je stala v naselitvenem jedru zahodnega dela Šaleške doline – v Družmirju. V 13. stoletju je bila vikariat škalske prafare. Sv. Mihael je eden od svetnikov, ki so mu posvečali cerkve na krajinah, ki so bili pokristjanjeni. Zaradi ugrezanja ob rudarjenju pod cerkvijo so jo leta 1975 razstrelili.

Župnijska cerkev sv. Mihaela v Skornem je bila zgrajena namesto stare, porušene cerkev v Družmirju. Njena arhitektura je sodobna in izkorišča bogate konstrukcijske možnosti armiranega betona. Prezbiterij je osvetljen skozi streho, ladja pa skozi pasove slikanih oken, ki pripovedujejo biblične zgodbe. V cerkvi je veliki oltar iz Družmira.

Cerkev je najbrž nastala kot lastniška cerkev oz. grajska kapela Šoštanjskih gospodov konec 12. ali v začetku 13. stoletja. V 14. stoletju so poslikali prezbiterij. V 16. stoletju so nad njim po koroških zgledih sezidali zvonik. V 18. stoletju so staro cerkev (razen zvonika) podrli in zgradili baročno stavbo z osrediščenim obokanim prostorom.

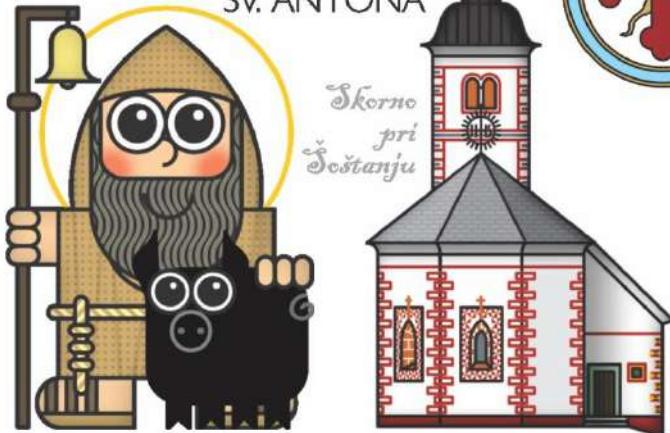

Cerkev
PODRUŽNIČNA
CERKEV
SV. FLORIJANA

Cerkev stoji na skali, kjer je nekoč stal grad Kacenštajn. Kapelica sv. Florijana ob njej je naslednica grajske kapele. Globoko pod cerkvijo teče potok Florjanščica skozi Šentflorjanski graben. Cerkev je znamenita po poslikanem lesenem stropu, ki je najmlajši te vrste v Sloveniji, po gotskem kipu Sočutne ter gotskem kelihu.

*Konj je dosegel kraj,
kjer bo stala cerkev.*

Šv. Anton
»prešičjek«
je zavetnik
živine.

Cerkev
PODRUŽNIČNA
CERKEV
SV. ANTONA

Cerkev naj bi zgradili na mestu, kjer so v kupu lubja našli podobo sv. Antona. Stoji na meji treh župnij. V gotskem, rebrasto obokanem prezbiteriju je imenitna freska Križanja iz leta 1526, na kateri je upodobljeno tudi mesto iz tistega časa. Pri cerkvi je na antonovo (januarja) licitacija krač. V votlinah pod cerkvijo naj bi stanovale vite.

Cerkev je prvič omenjena leta 1545. Sedanja stavba je barokizirana, oboki so okrašeni z drobnim štukom, med kipi v baročnih oltarjih izstopata sv. Barbara in Uršula. Cerkev je pomembna predvsem kot prostorski poudarek severnega roba Šaleške doline. Vanjo naj bi prenesli srebrn zvon iz forhteneške grajske kapele.

Pravijo: »Kjer stoji cerkev, je stal grad graščaka Gabrijela, po katerem se imenuje Gaberke. V ribniku pod gradom je utonila hči gospoda s Forhteneka in ta je zato sezidal cerkev.« Arheologi so pod njo našli ostanke srednjeveške cerkve in antičnih stavb. Sedanja cerkev (razen zvonika) je bila na novo zgrajena leta 1828 v historističnem slogu.

Cerkev stoji na griču nad dolino potoka Toplica. Značilna razmerja med dolžino in širino cerkvene ladje kažejo, da bi lahko bila še iz romanskega časa. Zvonik so dozidali kasneje in nanj naslikali okraske: šivane vogale, ki naj ponazarjajo trdno gradnjo iz rezanega kamna, ter okrasne trakove. Sv. Jakoba so hodili prosit za kruh.

Cerkev je najbrž nastala kot kapela gradu Žamberk, ki je stal na griču nad njo. Najprej je bila posvečena obema prvakoma med apostoli, sv. Petru in Pavlu. Stoji sredi vasi Zavodnje, ob stari cesti iz Šaleške doline na Koroško. Pri cerkvi je znamenita procesija, ki gre po enem od nekdanjih grajskih okopov okoli grajskega griča.

Ime kraja Zavodnje sklanjamo
v knjigi po ustavljeni robi,
po analogiji Bele Vode in Ravne.
Nekateri domačini uporabljajo tudi
poimenovanje Zavodn(j)a, v Zavodn(j)i.

*Sv. Vida so
skuhali v kotlu,
ker se ni hotel
odpovedati
krčanstvu.*

Cerkve
**PODRUŽNIČNA
CERKEV
SV. VIDA**

*Šentvid
nad Žavodnjami*

*Sv. Andreja
so križali na
križu v obliki
črke X – to je
Andrejev križ.*

Cerkve
**ŽUPNIJSKA
CERKEV
SV. ANDREJA**

Bele Vode

Spominska kapela stoji blizu kraja, kjer je prav na deželni meji med Štajersko in Koroško že vsaj od leta 1500 stala cerkev sv. Vida. Pogorela je konec druge svetovne vojne. Kraj se imenuje »Raztok«: od tu tečejo vode na dve strani – ene v Dravo, druge v Savo. Tod vodi stara pot iz Šaleške doline na Koroško.

*To Šentvidu se še podi
po širnih gozdovih konj s človeško glavo.*

47

Cerkev stoji nad izvirom potoka Bela voda. Ker je teren močvornat, jo je bilo treba pogosto popravljati. Sem so romali že od davnega za pravo vreme. Slovečo božjepotno cerkev je papež Sikst IV. leta 1482 obdaril s posebnimi odpustki. Mali gotski zvon je najstarejši v Šaleški dolini, ki še vedno zvoni. Na njem je pas s panterji.

48

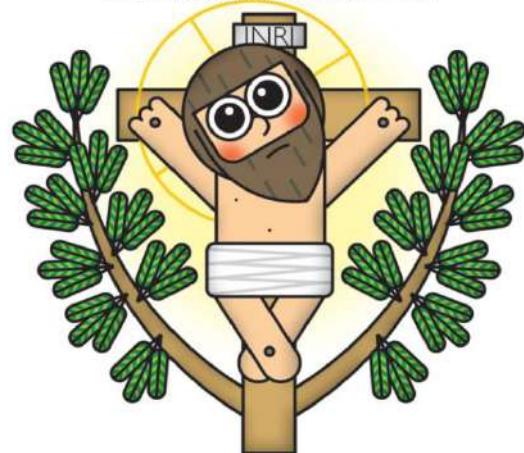
Cerkev

ROMARSKI CERKVI SV. KRIŽA

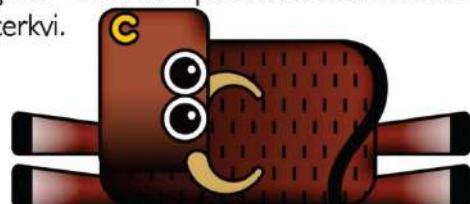

Vrh Kriške gore je romarsko središče z dvema cerkvama, svetimi stopnicami, kapelami, župniščem in romarsko hišo. Cerkev je posvetil škof bl. Anton Martin Slomšek. Na velikih romarskih shodih za binkošti in sv. Ano so nekdaj razdelili po več kot 11.000 hostij.

Sakralna dediščina SVETOKRIŠKI KRIŽANI

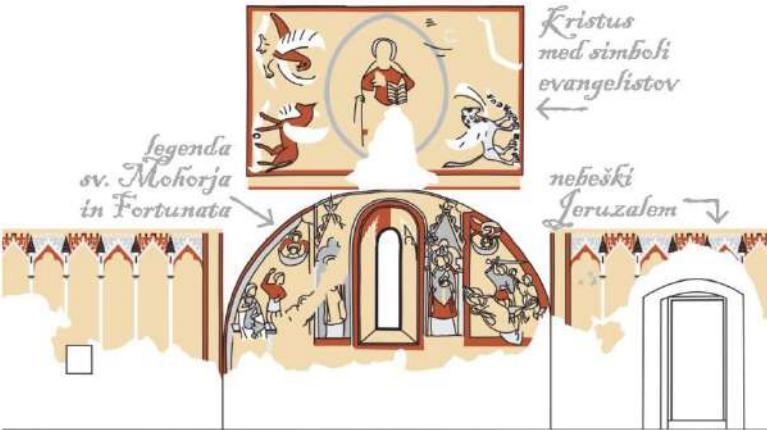

Svetokriški Križani je edini ikonografski motiv, ki je bil oblikovan v Šaleški dolini. Križ je srednji vrh trovrhe smreke. Pod njim moli vol, ki je našel razpelo na taki smreki vrh gore – in tam so potem sezidali svetokriški cerkvi.

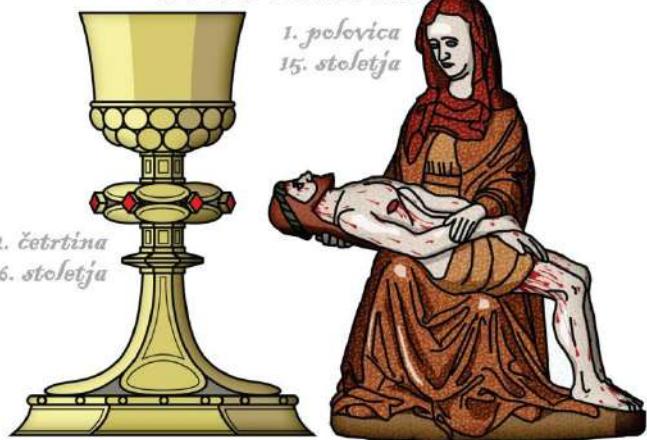
Izgubljeni vol je našel kraj, kjer bo stała cerkev.

Sakralna dediščina
**ZGODNJEGOTSKE FRESKE
 V ROMANSKEM PREZBITERIJU**

Pod zvonikom cerkve sv. Mohorja in Fortunata je polkrožno obokan romanski prezbiterij (oltarni prostor) iz 12. ali 13. stoletja. V začetku 14. stoletja so ga poslikali z zgodnjegotskimi freskami, ki upodabljajo legendo sv. Mohorja in Fortunata, nebeški Jeruzalem, Kristusa v slavi in Marijine zgodbe. To so ene najstarejših poslikav na Slovenskem. *S poslikavo so posodobili prostor.*

Sakralna dediščina
**ŠENTFLORJANSKA SOČUTNA
 IN GOTSKI KELIH**

Kip Marije z mrtvim sinom v naročju je bil najbrž izdelan za kapelo gradu Kacenštajn in so ga po zrušenju gradu prenesli v kapelo/cerkev sv. Florijana, kjer se je ohranil skozi 600 let do danes. – Pozlačeni kelih je pozno-gotsko zasnovan, vanj so vgravirani evangelisti, jagnje božje in Kristus kot Mož bolečin. Obe umetnosti hrani Muzej Velenje na Velenjskem gradu.

Sakralna dediščina
RELIEF SV. FLORIJANA

Opazni so
ostanki
poslikave.

Relief sv. Florijana je vzidan v zunanjščino Vile Široko, nekdaj pa je bil vzidan v stavbi na Nunski ulici št. 3 v Ljubljani (te ulice ni več, danes je tam mdr. Cankarjev dom). Relief iz pečenjaka je nastal v drugem desetletju 16. stoletja. V profiliranem okvirju stoji kodrolasi svetnik in gasi cerkev, na okvirju čepita zmaja. Na ščitkih sta bila kratka napisa.

53

protokolarni objekt
Občine Šoštanj

Urbane stavbe
VILA MAYER

Odvetnik in nekdanji šoštanjski župan dr. 54 Fran Mayer si je na robu mesta zgradil historično vilo s stolpičem, lesenim balkonom na stebrih (altan) ter obsežnim vrtom s teniškim igriščem. V prenovljeni vili so zgodovinske in umetnostne zbirke, občasne razstave in prostori za slovesne dogodke. V vrtu in na podstrešju se radi igrajo otroci.

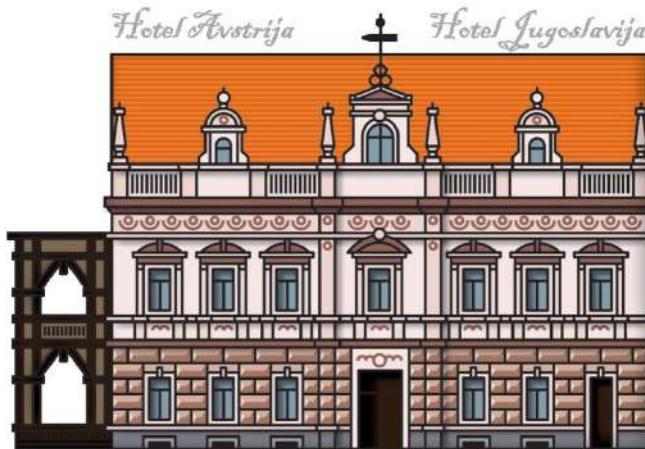
Tu je bil rojen pesnik

Karel Destovnik -

Kajuh.

Urbane stavbe

PALAČA KAJUHOV DOM

Nasproti železniške postaje je leta 1892 dolgoletni župan Franc Rajšter zgradil »najbolj razkošno oblikovan manjši hotel na slovenskem Štajerskem v 19. stoletju«. Monumentalna fasada je okrašena v slogu novega manierizma. V hotelu so bili kino, prostori Šaleške čitalnice in telovadnega društva Sokol. V začetku 20. stoletja so bili v Šoštanju trije, širje hoteli in devet gostiln.

55

Upodobitev temelji na starih fotografijah.
Lesen balkon na stebrih (altan) na vzhodni strani ni ohranjen.

Urbane stavbe
KUMROVA HIŠA

Vogalna hiša šoštanjskega zidarskega mojstra Martina Kumra je spretno izkoristila trikotno parcelo med dvema cestama. Obcestni fasadi sta simetrični, bili sta bogato razčlenjeni in kronani z okrasjem nad plitvo streho. Vsaka fasada je imela svoj vhod. Na ozki vogalni fasadi z mnogokotnim izzidkom je bila kapela s kipom Matere božje.

56

Upodobitev temelji na starih fotografijah.

Urbane stavbe
VILA BREDA

»Slog se imenuje »švicarski slog« oz. »slog žagice rezjaček«, ker je veliko ornamentov vrezanih v deske s to žago.

V drugi polovici 19. stoletja je bilo v Topolšici zgrajeno zdravilišče za pljučne bolnike z mnogimi razkošnimi stavbami v historističnem slogu: hoteli, vilami, paviljoni, senčnicami, utami za sončenje, upravo ... Ponujali so sončne, zračne in vodne kopeli, elektrosvetlobne kopeli, elektriziranje, parne kopeli, masaže, gimnastične vaje ter izlete.

57

Upodobitev temelji na starih fotografijah.

Urbane stavbe
VILA ŠIROKO

»Zunanji steni je vzidan poznogotski relief sv. Florijana. V objektu je restavracija.

Vilo Široko je zgradil Herbert Woschnagg, lastnik šoštanjske usnjarne, leta 1939 v mešanici modernizma in secesije. Obdajal jo je svoboden (angleški) park z bazenom in te-niškim igriščem. Na dvoriščni fontani je sedel Napotnikov kip Mladi favn – favn živi v mitični idealni pokrajini Arkadiji in tudi vila z okolico naj bi bila idealno, nezemeljsko bivališče.

58

initialki Herberta in Malvine Woschnagg s kamina v vili

Urbane stavbe
VILA MEDIC

*Pri povedu-
ju jejo, da je
dr. Medic
včasih dal
zdravstveni
nasvet kar
s svojega
balkona.
In ga tudi
zaračunal.*

Šoštanjski zdravnik dr. Medic si je med obema vojnoma postavil modernistično/funkcionalistično vilo: eno prvihi v hiš v Šaleški dolini z ravno streho, ki je celo izkoriščena kot terasa. Značilni so bela fasada, čisti preprosti volumni, okrogla okna, cevaste balkonske ograje, očiščenost vsega okrasja. Bivalni prostori so na jugu, vhod je s severa.

Urbane stavbe
**STARÁ UPRAVA
BOLNÍNICE V TOPOLŠCI**

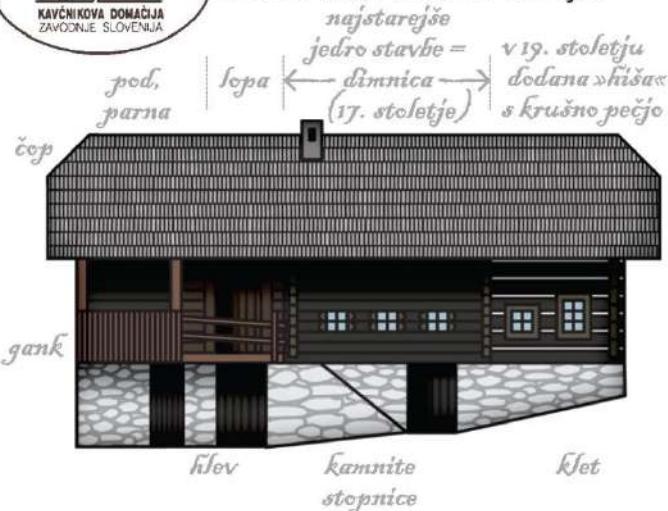

*Za arhitekturo moderne
so značilni čisti volumni, ponavljajanje
elementov, enostavne oblike, odstotnost okraskov...*

V Topolšici so v tridesetih letih 20. stoletja zgradili serijo kakovostne arhitekture v slogu zgodnjega modernizma: paviljona Mladika in Smrečina ter upravno stavbo. V Šaleški dolini Velenje velja za »mesto moderne«, v Šoštanju in Topolšici pa je nastajala arhitektura v tem naprednem slogu že tri desetletja pred tisto v Velenju.

Etnološka dediščina
KAVČNIKOVA DOMAČIJA

Kavčnikova domačija v Zavodnjah je najjužnejša ohranjena alpska dimnica v Evropi. Osrednji, najstarejši del stanovanjske hiše je več kot 400 let stara dimnica z odptim ognjiščem za kuhanje in ogrevanje. Dim z ognjišča se je prosti valil po prostoru. Ob dimnico so postopno dodajali še druge prostore. Domačija je urejena kot muzej.

V dimnici so živel skupaj študje in manjše domače živali.

Etnološka dediščina
DOMAČIJA SLIVNIK

Domačiji Slivnik v Zavodnjah naj bi poprej pravili »pri Svobodnjaku«, kar najbrž kaže na njen posebni status. Po izročilu naj bi bile tu »sodnija in ječe«. Na tramu sta vrezani deseterolistna rozeta in letnica 1736. Veliko domačijo je sestavljalo več objektov: stanovanjska hiša, marof, kozolec toplar, šupa, vrtna uta.

Etnološka dediščina
DOMAČIJA TELEPEC

Velika nadstropna hiša v Zavodnjah je nenavadne oblike in konstrukcije. Verjetno je bila zgrajena v drugi polovici 19. stoletja iz delov dveh manjših lesenihi hiš. Lesen portal v osrednjem, zidanem delu hiše se zgleduje po kamnitih baročnih portalih. Hiša je postavljena najviše in obvladuje območje domačije.

Etnološka dediščina
DOMAČIJA LESKOVŠEK
macesnove poskne

kamnit portal

Visoko območje Belih Vod je bilo ob poselitvi (kolonizaciji) razdeljeno na približno dvajset celkov – območij samooskrbnih, osamelih kmetij, ki so z več stavbami (hiša, kašča, hlev) skoraj majhni zaselki med gostimi gozdovi. Med največjimi domačijami je Leskovškova, kjer je v večetažni stanovanjski hiši še ohranjena ena od dveh črnih kuhinj.

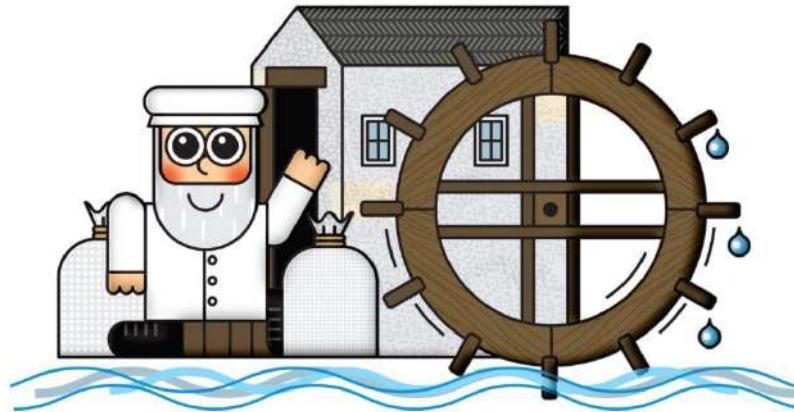
Etnološka dediščina
ZIDANICE

Župnijska cerkev je v 17. stoletju izgubila vinograd, ker ni plačala gornine.

Na območju Šoštanja je bilo že v 15. stoletju razvito vinogradništvo z gorskopravnimi odnosi. Šoštanjski gospodje so pobirali vinsko desetino po podložnih vinogradih – gorcah v Lokovici, Lomu, Topolšici, Skornem in Zavodnjah. Vzpetina Gorice nad Šoštanjem naj bi dobila ime po vinogradih. Večina starih zidanic je spremenjena v hiše.

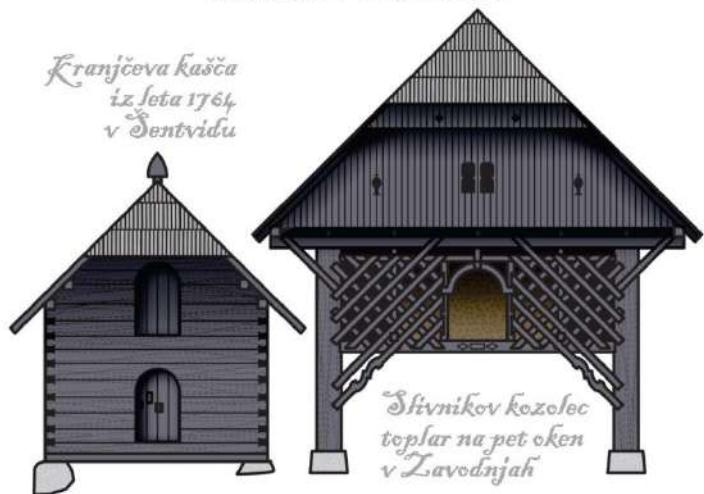
Etnološka dediščina
MLINI IN ŽAGE

Leta 1939 je bilo v občini Šoštanj več kot sto vodnih obratov: mlinov, žag in kovačnic. Mlini so tod omenjeni že v 15. stoletju. Napreden vodni pogon je bil povezan z razvojem tehnične kulture, saj je skoraj vsaka večja kmetija imela svoj mlin. Žagarstvo je proti koncu 19. stoletja prešlo v lesno industrijo, mlini pa so domala vsi opuščeni.

Etnološka dediščina
KAŠČE IN KOZOLCI

Kranjčeva kašča
iz leta 1764
v Žentvidu

Stavbe na kmetiji so imele poleg utilitarne funkcije tudi likovno vrednost: nekatere med njimi so prepoznane kot posebna stavbarska dediščina zaradi uravnovešene zasnove, mojstrstva v tehnični izvedbi in lepote detajlov. Detajli izhajajo iz spretne uporabe domačega gradiva: kamna in lesa.

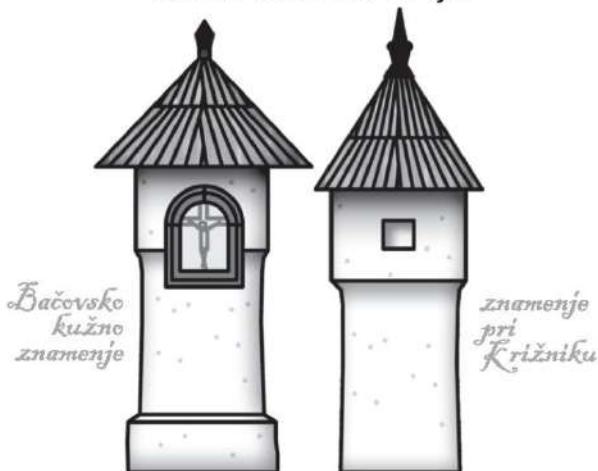
Etnološka dediščina
SUŠILNICE ZA HMELJ

sušilnica
»pr Krajnek
v Lekovici

V začetku 19. stoletja je Karl (II.) Adamovich de Csepel, velenjski graščak, začel v Šaleški dolini gojiti savinjski hmelj. Kmalu se je ta zelo doinosna kultura razširila tudi po obrobju doline in kmetje so postavili množico sušilnic za hmelj. Hmeljišča so opustili po drugi svetovni vojni, nekaj sušilnic pa še stoji.

SLOPNA ZNAMENJA

Zidano slopno znamenje iz 18. stoletja stoji na prevalu pri domačiji Bačovnik v Belih Vodah. Nedaleč od znamenja naj bi bil zakopan zaklad. – Podobno Križnikovo znamenje stoji pri lovskem domu v Šentvidu. Postavili naj bi ga leta 1840, ker je zaradi bolezni v vasi umrlo 21 ljudi. Tako oblikovana in tako stara znamenja so redka.

KAPELE IN KRIŽI

Vsaka kapela je 'nela en vzrok...

Na posebnih mestih v pokrajini stojijo kapele in križi, mnogokrat postavljeni iz hvaležnosti ali zaobljube, pa kjer se je kaj hudega ali nenavadnega zgodilo. O Penézovem križu v Gaberkah pravijo: »Tu je bila nekoč gostilna Pri Robidu. So se pobi stepli pri vodi, pa je eden podlegel od tepeža. Zato so postavili križ in še danes stoji.«

Danes Šaleško dolino povezujejo predvsem s premogarstvom. Že poprej pa so kopali srebrno rudo v Velunjem grabnu ter svinčevvo in cinkovo rudo v Penku, kjer so jo tudi talili. Na vojaškem zemljevidu iz 18. stoletja so označene talilnice (Schmelz Hütten) pri Družmirju, še vedno pa je mogoče obiskati opuščen premogovniški rov pod Pristavo.

71

Vošnjakova usnjarna, ustanovljena leta 1788, se je razvila v veleindustrijo. Obsegala je območje, tako veliko kot trg Šoštanj. Izdelovali so različno usnje, sloveli pa po čmernem likancu. Usnjarna je gradila delavska stanovanja, ustanovila gasilsko in nogometno društvo ter pihalno godbo. Tovarna je bila ukinjena leta 1999, večino so je porušili leta 2002.

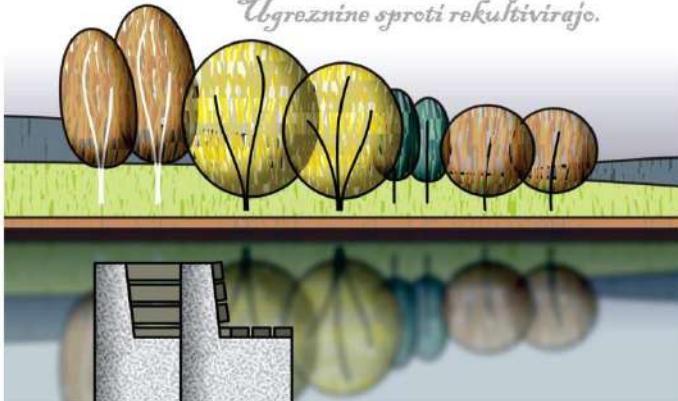
lavorjev venec
s fasado usnjarne
v Šoštanju

industrijska
stavba kot
palaca

Industrijska dediščina
UGREZNINE IN DRUŽMIRSKO JEZERO

*Pogreznisa naj bi se skoraj polovica Šoštanja,
vendar so te načrte opustili.
Ugreznine sproti rekonstruirajo.*

V Šaleški dolini že več kot 140 let kopljejo premog. Krovninske plasti se sesedajo v opuščene rove in površje se ugreza. Na mestu kmetijskih površin in naselij so nastala jezera. Družmirsko jezero je najgloblje jezero v Sloveniji, ki je nastalo zaradi človekove dejavnosti (antropogeno): globoko je že 87 metrov in bo največje jezero v dolini.

Osebnosti
PETER MUSI

*»Sadjoreja je prvič prijetna in imenitna,
drugič pa koristna umetnost.«*

Peter Musi (1799–1875) je bil eden prvih slovenskih piscev pedagoških besedil in Slomškov sodelavec pri pisanju učbenikov, ustanovitelj prve šolske hranilnice in prve javne knjižnice v Šoštanju, sadjar, čebelar in publicist, vzorni učitelj in nadučitelj, 50 let je učiteljeval v Šoštanju. Cesar ga je odlikoval z zlatim zaslužnim križem s krono.

Osebnosti
DR. JOSIP IN MIHAEL VOŠNJAK

Brata sta se rodila v Šoštanju usnjarskemu mojstru Mihaelu. Josip (1834–1911) je bil državnozborski poslanec, sodeloval je v taborškem gibanju in zagovarjal Zedinjeno Slovenijo. Z bratom sta organizirala hranilništvo in posojilništvo na Slovenskem. Mihail (1837–1920) je bil inženir – železniški strokovnjak, zaslužen za izgradnjo železnice v Šaleški dolini.

Osebnosti
HANS WOSCHNAGG
K. K. PRIV. BLANK - LEDERWERKE
FRANZ WOSCHNAGG & SÖHNE
SCHÖNSTEIN STEIERMARK

Znak usnjárne je bila konjska glava, s katero so tudi označevali najkakovostnejše usnje.

»šoštanjski diktator«,
župan,
deželni poslanec

V času Hansa Woschnagga (1862–1911) je usnjarna dosegla industrijski razcvet in postala ena največjih tovarn Avstro-Ogrske. Hans – vzor delavnosti in sposobnosti – je odločilno prispeval, da je Šoštanj postal mesto. Vendar se je ponemčil (tudi zaradi nesložnosti med Slovenci) in pod njegovim vplivom sta se kar 2/3 Šoštanjanov izrekli za Nemce.

Woschnaggi so leta 1909 ustancovali učnežnico in jo podarili šoštanjski občini.

Osebnosti

DR. FRAN MAYER

Bil je med ustanovitelji Šaleške podružnice Slovenskega planinskega društva, pobudnik ustanovitve meščanske šole, odprt za šport in umetnost...

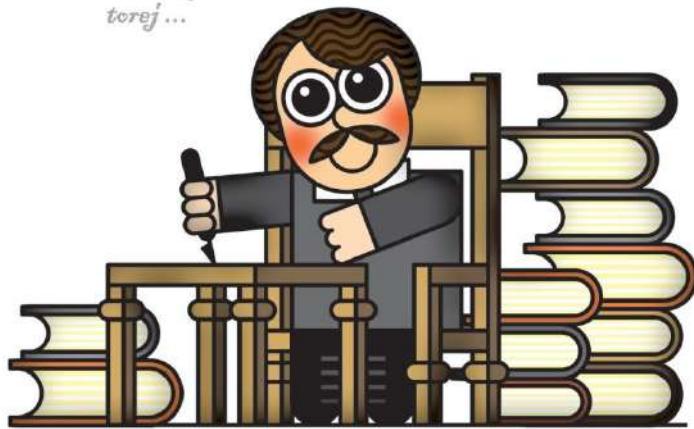

Dr. Fran Mayer (1866–1940) se je leta 1898 kot samostojni odvetnik naselil v Šoštanju. Trg Šoštanj je bil gospodarsko in upravno središče Šaleške doline in nasproti okrajnega središča si je dr. Mayer zgradil prestižno vilo. Leta 1928 je postal župan Šoštanja in leta 1931 zgradil vodovod, kar je bil največji komunalni dosežek v Šoštanju med obema vojnoma.

Osebnosti

FRANC HRIBERNIK

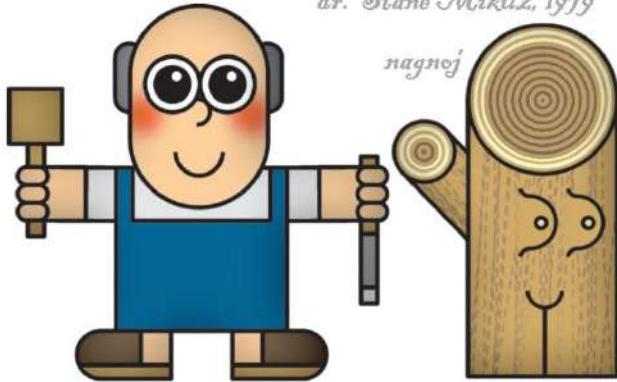
Šoštanj leži v zahodnem delu Šaleške doline, torej ...

Franc Hribernik (1887–1965) je bil predan ravnatelj meščanske šole ter eden od ustanoviteljev srednjega šolstva v Šaleški dolini. Bil je zapisovalec narodnega blaga, publicist, zgodovinar in kronist. V samozaložbi je objavil dva dela zgodovine Šoštanja – prvi poskus zgodovine zahodnega dela Šaleške doline od najstarejših časov do 20. stoletja.

Osebnosti
IVAN NAPOTNIK

»Napotnik si je les prisvojil do tako mojstrske
mere kakor noben slovenski kipar.«
dr. Stane Mikuž, 1979

Ivan Napotnik (1888–1960) je bil eden prvih akademsko izobraženih slovenskih kiparjev. Bil je mojster lesene plastike. Rojen je bil v Zavodnjah nad Šoštanjem, po letu 1940 je ustvarjal v Šoštanju. Izhajal je iz baročne tradicije, ki ji je dodajal elemente secesije in ekspresionizma. Njegova stalna kiparska zbirka je na ogled v Vili Mayer v Šoštanju.

79
Napotnik

Osebnosti
ALOJZ KOJC

»Kar svet najlepših rožic ima,
že veljih skupaj bi nafruti ...

»Umetni in trgovski vrtnar« Alojz Kojc (1898–1945) je pred drugo svetovno vojno deloval v Šoštanju, mdr. je urejal okolico vile Široko in dvorca v Ravnah pri Šoštanju. Njegova celostno ohranjena vrtnarska zapuščina je na ogled v Vili Mayer: osupljiva zbirka literature, orodja, pripomočkov za delo in raziskovanje, kemičnih zaščitnih sredstev, regulatorjev rasti ...

80

Kojc Alojz

Osebnosti

KAREL DESTOVNIK - KAJUH

Droben pesem

Jaz sem
droben, droben list,
ki drevo
mu daje hrano.
To drevo
iz zemlje rase,
zemlja
pa je vir življenja,
in življenje
vir človeštva,
in človeštvo,
to je hrast,
ki človeku
daje rast.

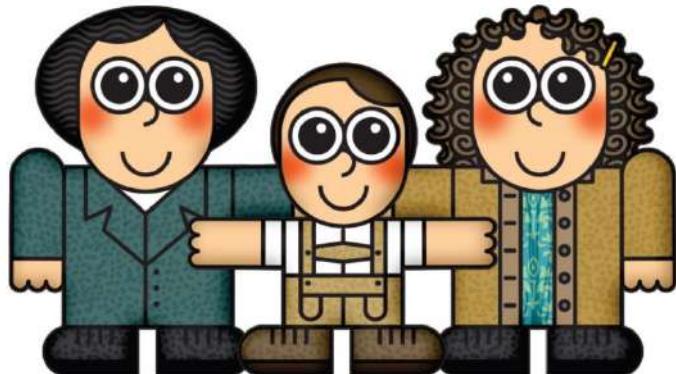
Lirični in partizanski pesnik Karel Destovnik - Kajuh (1922–1944) je bil rojen v Šoštanju v nekdanjem hotelu Avstrija (danes Kajuhov dom). Pridružil se je partizanom in bil vodja kulturniške skupine XIV. divizije. Padel je leta 1944 na Žlebnikovi domačiji v Zavodnjah nad Šoštanjem. Je narodni heroj. Po njem se imenuje osnovna šola v Šoštanju.

Osebnosti

IVAN PIREČNIK – Dieter Žirsch

Po Ivanovi zgodbi je bil posnet britanski celovečerni film Razdvajeno srce (1954).

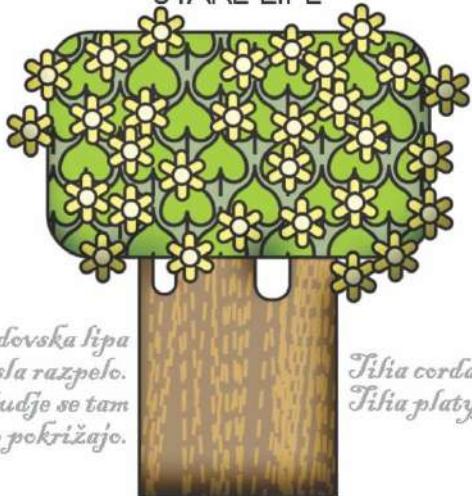

Josefina Žirsch

Šoštanjsčan Ivan Pirečnik je bil najbolj znan ukradeni otrok na svetu. Njegovega očeta, sodelavca partizanov, so Nemci ubili, leto in pol starega Ivana pa leta 1942 ločili od matere in mu spremenili identiteto. Posvojila ga je nemška družina. Mati je preživela taborišče, našla sina in po več mednarodno odmevnih sodnih procesih dosegla njegovo vrnitev.

Pavla Pirečnik

Naravne vrednote
STARE LIPE

*Razpodovska lipa
je obrasla razpečo.
Ljudje se tam
še vedno pokrižajo.*

*Tilia cordata
Tilia platyphyllos*

V Občini Šoštanj je nekaj izrednih starih lip: pri domačijah Žlebnik, Gornji Brložnik ... Lipa varuje domačijo pred strelo: ta udari v lipo, hiša pa je obvarovana. Posebnost je bila lipa pri cerkvi sv. Antona v Skornem: vanjo so se hodila z glavo butat dekleta, da bi dobila moža: butniti je bilo treba tako močno, da je vrh drevesa udaril dekle po zadnjici.

83

Naravne vrednote
BUKVE NA DEŽELNI MEJI

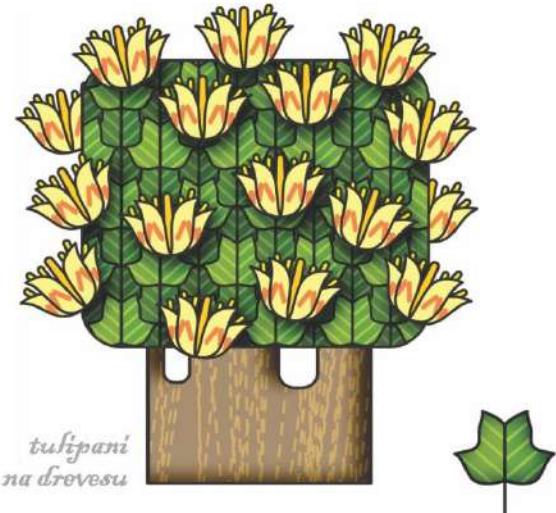

Na Polovcu, na poti s Slemenom na Smrekovec, hodimo približno 500 metrov po slemenu ob vrsti mogočnih bukev sredi smrekovega gozda. Bukve so bile nasajene na stari deželni meji med Štajersko in Korosko. Stoletja so tod po samotnih gorskih poteh tihotapili blago ter se skrivali pred vojaščino.

84

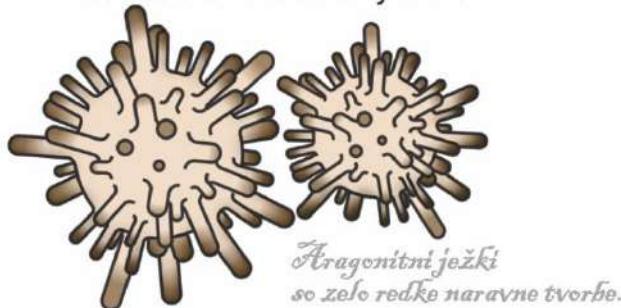
*Koroška
Štajerska*

Naravne vrednote
TULIPANOVEC V VRTU VILE MAYER

Okrog leta 1900 so domnevno ob urejanju vrta pri Vili Mayer zasadili tudi tulipanovec (*Liriodendron tulipifera*). 22 metrov visoko drevo je eden najstarejših primerkov tulipanovačev v tem delu Slovenije. To vrsto naj bi prinesli iz Severne Amerike v 17. stoletju in konec maja zacveti z množico rumeno-oranžnih cvetov, ki spominjajo na tulipane.

Naravne vrednote
MORNOVA ZIJALKA
in ROTOVNIKOVA JAMA

Na zakraseli planoti Škorno so številne podzemne kraške jame. V hribu Lom naj bi bilo podzemno jezero s slopini ribami.

Mornova zijalka je jama z velikim vhodom, 40 metrov dolgim glavnim in 15 metrov dolgim stranskim rovom. Tu naj bi živele vile. — Iz kleti Rotovnikove hiše v Penku se pride v krašo podzemno jamo. V njej so poleg kapnikov znameniti aragonitni ježki: kristali tega minerala v izrednih razmerah zrastejo v krhke iglice in dajejo vtis ježa.

Naravne vrednote
SMREKOVEC

Smrekovec je 15 kilometrov dolgo pogorje predalpskega sveta, ki sega tudi v Občino Šoštanj. Je vulkanskega izvora in zato posebnost v Sloveniji. Smrekovec je živiljenjski prostor redkih in ogroženih živali in rastlin, med njimi je divji petelin. Pogorje je tudi pomemben vodni vir. Del Smrekovca je zavarovan v programu Natura 2000.

Naravne vrednote
TOPOLŠKI VRELEC

Zaradi tektonске aktivnosti ob Šoštanjski prelomnici vre v Topolšici na dan topla voda z 32°C . Topli vrelec so morda uporabljali že Rimljani, prvič pa je omenjen leta 1617, ko je ljubljanskemu škofu Hrenu po več kopanjih »ogljkova voda« olajšala bolečine v križu. Kmet Topličnik je okoli leta 1830 vrelec na novo obzidal in dal v javno uporabo.

Živa dediščina
BAJNA BITJA

Na visokem obrobu Šaleške doline v ljudskem izročilu še živijo številna bajna bitja: še vedo, v katerih jama bivajo vile, kateremu kmetu so škratje nanosili bogastvo na kup, kje lovi ljudi divji mož, kje leta divja jaga, na kateri jasi je plesal hudobec, iz katere razpoke prigomazijo parkeljci in da si ajdi pripejno drevo v gumbnico namesto šopka.

Živa dediščina
POBIRANJE JAJC IN JAJČERIJA

Prešljubi svet' Florjan, deklete – jajce sam!

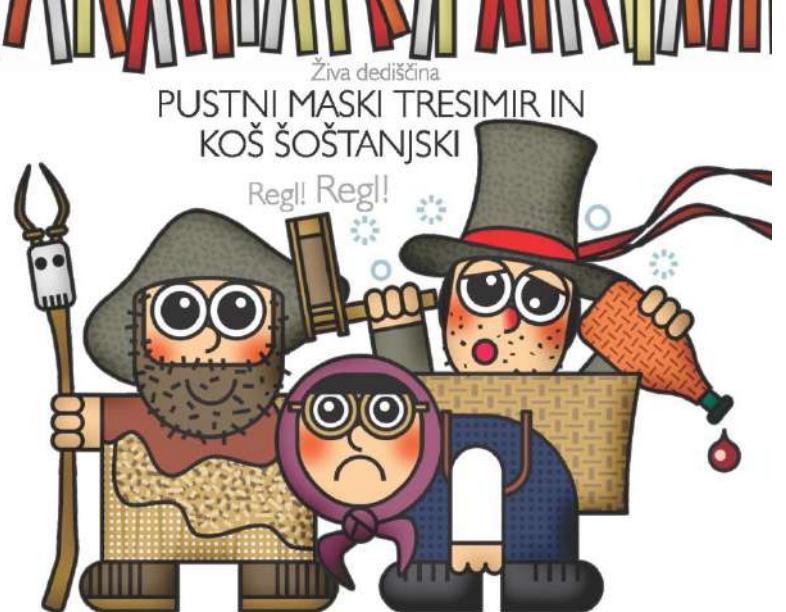

Na predvečer florijanovega gredo fantje od domačije do domačije v vasi in pobirajo jajca. Obhod traja do jutrnjih ur. Na domačiji zapojejo, naredijo križce iz žegnanih vej in prižgejo ogenj. Če je pripravljenih jajc parno število, bo pri hiši to leto poroka. Ponekod jajca skrijejo in je treba pretakniti vso hišo. Zbrana jajca namenijo za vaško zabavo – jajčerijo.

Šega se iz kraja v kraj malenkostno razlikuje.

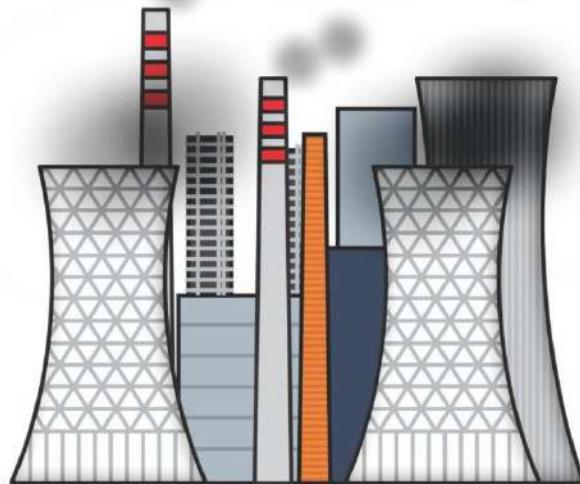

Prvo pustno povorko je v Šoštanju leta 1953 organizirala gostilničarka iz gostilne Pri Janezu v Lajšah. Do danes je prerasla v bogat karneval Pust Šoštanjski z mednarodno udeležbo skupin tradicionalnih in sodobnih mask, z maskami na vozilih in skupinskim rajanjem v dvorani. Šoštanj je član združenja evropskih karnevalskih mest.

Skupina obeh mask predstavlja karnevalske mesto Šoštanj na pustnih karnevalih po Evropi in Balkanu. Pustni legendi: Vodja slovanskega plemena Tresimir je v Šaleški dolini ustanovil naselbino, ki je po njem dobila ime Tresimir (Družmirje). Koš Šoštanjski pa je opiti usnjari, ki ga žena nese iz gostilne domov v košu. Ragljanje posnema ženino sitnarjenje.

Sodobnost TERMOELEKTRARNA ŠOŠTANJ

Šoštanj je bil eno prvih mest v Sloveniji, ki je dobilo elektriko. Danes je Termoelektrarna Šoštanj največji elektroenergetski objekt v Sloveniji in lahko zagotovi tretjino električne energije, ki jo potrebuje država. Stebrasti oblaki pare iz hladilnih stolpov elektrarne so vidni kilometre daleč, že iz sosednjih dolin.

Dimnik bloka 5 je visok 230 metrov in gleda prek bližnjih hribov.

Sodobnost CENTER STAREJŠIH ZIMZELEN

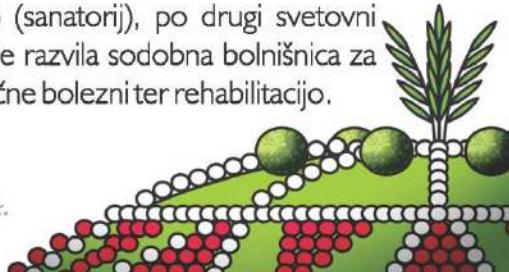
Leta 2009 je bil odprt center starejših sredi narave, v Dolini meseca v Topolščici. V njem lahko biva 157 stanovalcev. Dom zagotavlja socialno in medicinsko podporo, v njem deluje medgeneracijsko središče, izdaja svoj časopis in se povezuje s krajani, šolami in prostovoljci, tu se dogajajo mnogi družabni in kulturni dogodki, ki pestrijo in osmišljajo življenje.

Sodobnost
BOLNIŠNICA TOPOLŠICA

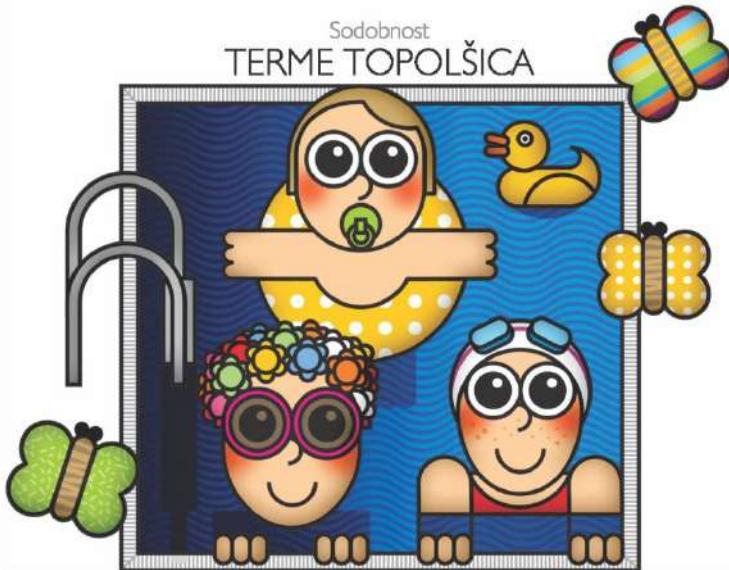

95 Leta 1899 sta dunajska zdravnika zgradila Termalno kopališče Topolšica in v mondenem zdravilišču zdravila živčne, črevesne in ženske bolezni, protin in revmo. Leta 1919 je v Topolšici nastalo Državno zdravilišče za tuberkulozo (sanatorij), po drugi svetovni vojni pa se je razvila sodobna bolnišnica za pljučne in srčne bolezni ter rehabilitacijo.

Zdraviliški park je slovel po cvetličnih »grupah«.

Sodobnost
TERME TOPOLŠICA

Leta 1983 je bil zgrajen hotel Vesna in iz sestava Bolnišnice Topolšica se je izločila zdraviliško-gostinska dejavnost kot Naravno zdravilišče Topolšica. Danes je to sodobno zdraviliško središče s hotelom, apartmajskim naseljem, atraktivnim vodnim parkom in velnesom. Razveseljuje rekreativne obiskovalce, dopustnike in okrevoajoče.

Pridite na razvajanje!

Vrtec Šoštanj ima enote v Šoštanju, Topolšici in Gaberkah. Leta 2014 je bil na mestu stare osnovne šole Bibe Röcka zgrajen sodoben nizkoenergetski vrtec z več kot 3600 m² površine. Vanj so se preselile vse štiri nekdanje enote vrtca iz mesta Šoštanj. Vrtec uporablja za igro tudi vrt bližnje Vile Mayer.

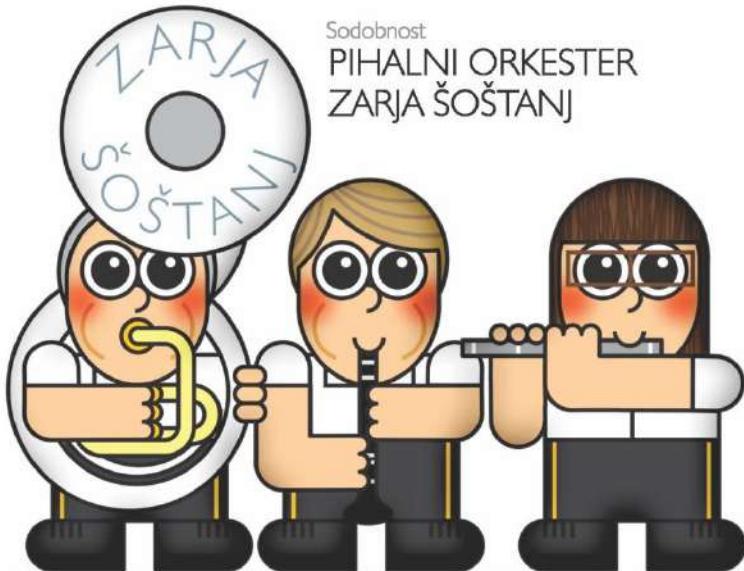
Prva šola je bila v Šoštanju ustanovljena leta 1777, leta 1822 jo je obiskovalo 54 otrok. Leta 2005 je bila zgrajena nova šola s športno dvorano, v kateri se šola več kot 720 učencev. Od leta 1969 tu poteka vsakoletna razstava Likovni svet otrok – prikaz likovne ustvarjalnosti šolskih in predšolskih otrok v Sloveniji.

Tresimirjev park je sodobno otroško igrišče. Med drevjem so postavljena raznovrstna pretežno lesena igrala, pestro drevje je označeno z botaničnimi imeni, klopi vabijo k posedanju in poležavanju. Tresimirjev park je priljubljeno izhodišče za sprehode, kotaljanje, rolanje ali kolesarjenje ob Šaleških jezerih.

V mestu Šoštanju je vzpostavljena kakovostna infrastruktura za narazličnejše dogodke na področju kulture, ki potekajo tako v objektih kot na različnih prizoriščih na prostem v mestu in okolici. – Leta 1974 je bila v Zavodnjah organizirana prva Mala Napotnikova kiparska kolonija, ki je še vedno edina otroška kiparska kolonija v Sloveniji.

Orkester korenini v šoštanjski usnjarni, kjer so za popestritev kulturnega dogajanja leta 1925 ustanovili godbo na pihala. Od začetnih 28 članov je do danes orkester narasel na 100 godbenikov. Je nepogrešljiv del kulturnega delovanja v občini in osvaja najvišja priznanja za odlične dosežke.

Zlata plaketa na koncertni težavnostni stopnji na 35. tekmovanju slovenskih godbi, Maribor 2015

101

Že v začetku 20. stoletja je bilo v Šoštanju pevsko društvo. Zbor Svoboda je nastal leta 1969 iz cerkvenega mladinskega zбора. Na bienalnih državnih tekmovanjih Naša pesem v Mariboru je prejel vrsto najboljših plaket, leta 2009 pa je zmagal na turnirju Med dvema zboroma v oddaji Spet doma na RTV Slovenija.

102

Sodobnost

PLANINCI, GASILCI, ŠPORTNIKI, TABORNIKI ...

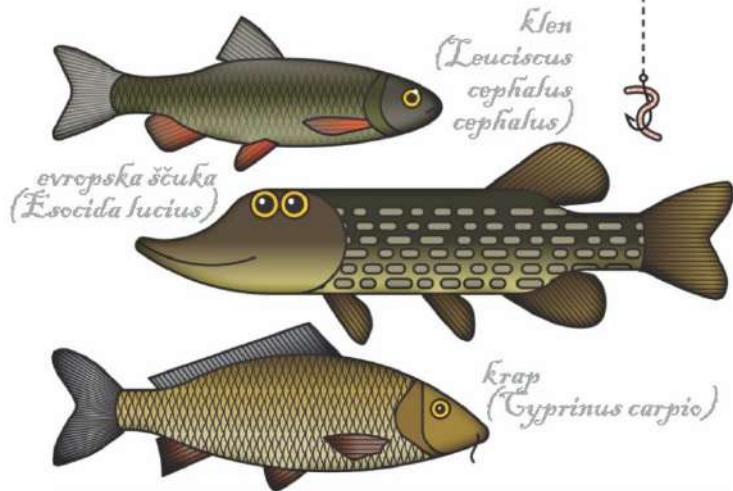

Šaleška podružnica Slovenskega planinskega društva je bila ustanovljena v Šoštanju leta 1904. – Nemško gasilsko društvo v Šoštanju je bilo ustanovljeno že leta 1879, leta 1917 pa Prostovoljno gasilsko društvo Tovarne usnja Šoštanj. – Šoštanj je znan po rokometaših, odbojkaricah in odbojkarjih, tabornikih, košarkarjih, nogometniših ...

103

Sodobnost

RIBIŠKA DRUŽINA PAKA

Ribiška družina Paka Šoštanj je bila ustanovljena spomladi leta 1953. Gospodari z ribiškim okolišem spodnjega dela Pake, ki ga sestavljajo Šoštanjsko ali Družmirsko jezero, reka Paka in potoki Velunja, Bečovnica, Toplica, Florjanščica ... Paka je bila nekoč mrtva zaradi odplak in industrije, po izgradnji čistilnih naprav pa je ponovno oživelja.

104

*Kapitalni ulov se načira julija 2015:
2,42 metra, 84 kilogramov, več kot 30 let*

Sodobnost
LETALIŠČE ŠOŠTANJ

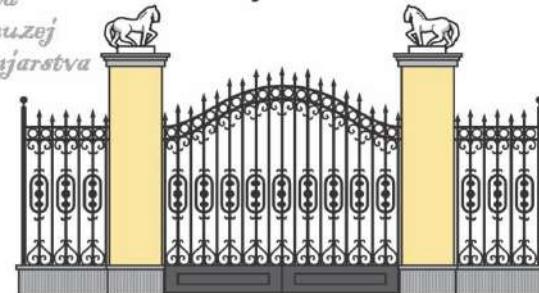

Letališče v Lajšah leži 2 kilometra severno od mesta Šoštanj. Asfaltno stezo velikosti 700 x 18 metrov lahko uporabljajo ultra lahka in lahka oz. manjša poslovna letala ter helikopterji. Prvo letalo je pristalo v Šoštanju leta 1927, leta 1930 je z letalom priletel na pogovore z Woschnaggi češki veleindustrialec Bata. Šoštanjčani so nekaj letal izdelali tudi sami.

105

Delovna in kljucna frekvanca letališča je 128,30 MHz.

Dodatek
v vhod
v muzej
usnjarištva
IN ŠE NEKAJ ZA NAMEČEK ...

Od leta 2009 je v Šoštanju Muzej usnjarištva na Slovenskem. Na ograji stojita obnovljena konja s starega vhoda v usnjarno.

Vila Mladika Državnega zdravilišča Topolšica, 30. leta 20. stoletja. Značilen primer modernizma: ravne strehe, veliko steklenih površin, brez dodanega okrasja, enostavna zasnova s ponavljanjem elementov.

Upodobitev Vile Mladika temelji na starih fotografijah.

Gutenbühel

Dodatek

*Lavrencij
Vošnjak*

*Davorin
Ravljen*

*Grajski
vrabec*

Lavrencij Vošnjak, kaplan v Šoštanju 1868–1872. Začel je pisati župnijsko kroniko, v kateri imajo še posebno dokumentarno vrednost njegove risbe cerkva in gradov.

Davorin Ravljen (1898–1965), rojen v Šoštanju. V povišti *Mrtvi ognjenik* (1944) opisuje kiparja, razpetega med planinsko pokrajino Smrekovca in Belih Vod ter pokvarjenim mestnim življenjem na pragu druge svetovne vojne.

Dodatek

*Antonija
Sternad*

*Majka
Mayer*

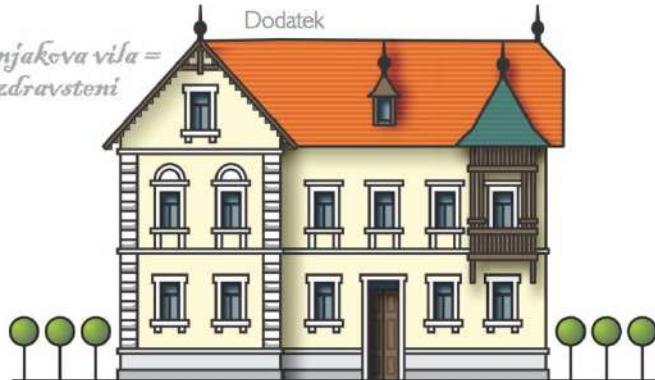

Med svetovnima vojnoma je bilo ob Vili Mayer eno od treh teniških igrišč v Šoštanju. Majka Mayer (1899–1983) je leta 1923 kot teniška igralka ljubljanskega kluba Ilirija dosegla 2. mesto na prvenstvu Slovenije. Tekmovala je v smučanju, gojila rastline (zlasti stebelne vrtnice) in jih risala.

Antonija Sternad (1873–1950) je bila znamenita babica, prva v Šoštanju z opravljenou babiško šolo. Na svet je pomagala 3000 do 4000 dojenčkom na domovih v Šoštanju in okolici.

Vošnjakova vila =
star zdravstveni
dom

Dodatek

V nekdanji Vošnjakovi vili tik nad usnjarno je bil kasneje zdravstveni dom, danes so stanovanja. Okoli vile je bil razkošen ograjen vrt s striženo drevnino in vodometom.

Paleta nekdanjega okrajnega sodišča v Šestanju

Upodobitev Vošnjakove vile temelji na starih fotografijah. Fasadno okrasje je oluščeno.

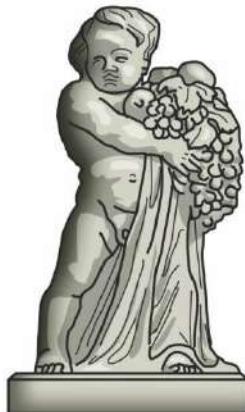
Dodatek

naravna vrednota:
Ocepkov dren v Topolšici

cinasta pošast (grifon)
s stopnišča dvorca Ravn

kamnita kipa Poljedelstvo in Vinogradništvo
(1927) Ivana Napotnika s portala dvorca Ravn

VIRI IN LITERATURA

Najstarejša znana Šoštanjska razglednica po: Ravnikar, T.: Pozdrav iz Šoštanja: mesto na starih razglednicah. Druga, pregledana, dopolnjena in popravljena izdaja. Občina Šoštanj, Šoštanj 2011, str. 15. Vinjeta na notranji naslovnički motiv na kaseti z altano Vile Mayer. **Geografski okvir 1 Šaleška dolina 2 Občina Šoštanj in krajevne skupnosti** Meje med krajevnimi skupnostmi po: Karta Občine Šoštanj. Merilo 1 : 25000. Izdelal Geodetski zavod Celje, založila Občina Šoštanj, 2003. http://www.sostanj.si/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=13&Itemid=163, 23. 4. 2015. Meje med Šentvidom in Zavodnjami po: Franciscejski kataster. Hrani Arhiv Republike Slovenije. <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?id=18229> in sledče karte, 7. 6. 2015. **Geološke posebnosti 3 Smrekovški vulkanizem** <http://www.smrekovec.net/vsebina.php?pid=1&tab=narava&long=s>, 10. 5. 2015. **4 Nastanek premoga** http://www.dijoski.net/gradivo/geo_voi_premogovnistvo_v_velenjski_kotlini_06?r=1, 23. 5. 2015. **Legende o jezeru 5 Pusti grad – svetilnik** Franciscejski kataster. Hrani Arhiv Republike Slovenije. <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=217572>, 10. 5. 2015. Jezernik po: Orožen, I.: Das Bisthum und die Dioezese Lavant. V. Theil. Das Dekanat Schallthal. Selbstverl., Graz 1884, str. 442. Prim. tudi str. 444, kjer je v urbarju iz leta 1524 omenjen podlažnik Jurij Jezernik, »Juri Jesernigkh. **6 Sv. Mohor in Fortunat prekopljeta Penk Janežič, Š.** Poles, R.: Češ Grajsko planino: drobci ljudskega izročila iz Florjana in Skornega pri Šoštanju v Sloveniji. Zbirka Vis Vitalis, 4. knjiga, Beriška, Velenje 2006, brez strani. Janežič, Š.: Mohor in Fortunat sta mogla Penk prekopati. V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše. Let. 13, 2006, št. 12, str. 30. Natek, K.: Razvoj reliefa in izraba tal v Ložniškem gričevju. V Geografski zbornik. Let. XXIII, 1983, str. 21. Dostopno na: http://giam.zrc-sazu.si/sites/default/files/zbornik/GZ_2301_057-097.pdf, 5. 9. 2015. **7 Sv. Mihael premaga zmaja** Hudales, J., Stropnik, I.: Mlinškovo berilo: (i)zbrani etnološki in slovstveni zapiski. Zbirka Šaleški razgledi 7, Kulturni center Ivana Napotnika Velenje, Velenje 1991, str. 126. Poles, R.: Zmaj pozoi, lintvern ali premog – genius loci Šaleške doline. V Velenje: zbornik raziskovalnega tabora v letih 1999 in 2000 (ur. M. Šalej). Zbirka Okolje, četrti zvezek, Erico Velenje, inštitut za ekološke raziskave, Velenje 2001, str. 41 ss. Mihovil. V Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog krščanstva (ur. A. Badurina). Krščanska sadašnjost, Zagreb 1990, str. 401. **Zgodovinski mejniki 8 Kamena doba** Brodar, M.: Ledenoobdobji ljudje v Šaleški dolini. V Velenje: razprave o zgodovini mesta in okolice (ur. T. Ravnikar). Mestna občina Velenje, Velenje 1999, str. 40 ss. **9 Antika** Ravnikar, T.: Zgodovina Šoštanja 1. Krajevna skupnost Šoštanj, Šoštanj 2011, str. 19 ss. **10 Družmirje – (S)Tresimir** <http://giskd2s.situla.org/rkd/Opis.asp?Esd=19658>, 10. 5. 2015. <http://velenje.com/DISKUSIJE/sporocila.php?stev=990139>, 10. 5. 2015. Bršnik, D., et al.: Družmirje – arheološko najdišče Falkov klošter. Poročilo o arheoloških izkopavanjih št. 36. V Varstvo spomenikov,

maskaron z volutama
s fasade usnjarne
v Šoštanju

Poročila 46. Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Ljubljana 2010, str. 67–70. **11 Prve omembe** Preis dela listine po: Ravnikar, T.: Zgodovina Šoštanja 1. Krajevna skupnost Šoštanj, Šoštanj 2011, str. 60, 61. Grb Šoštanjskih gospodov: Ravnikar, T.: Grbi nekaterih pomembnejših rodbin Šaleške doline. V Razprave, presoje, akcenti. Zbornik 1995–1996 (ur. I. Stropnik). Zbirka Šaleški razgledi, 12. zvezek, Kulturni center Ivana Napotnika Velenje, Založništvo Pozoj, Velenje 1996, str. 70. Ravnikar, T.: 100 let mesta Šoštanj. Krajevna skupnost Šoštanj, Šoštanj 2011, str. 4. **12 Naselbina Šoštanj** Ravnikar, T.: 100 let mesta Šoštanj. Krajevna skupnost Šoštanj, Šoštanj 2011, str. 4. Prikaz združuje elemente Vischerjeve upodobitve trga Šoštanj v 17. stoletju, trga ter gradu Šoštanj na litografiji iz okoli leta 1825 (Stara Kaiserjeva suita) ter franciscejskega katastra. **13 Celjski grof Friderik II. obnovi Šoštanju trške pravice** Ravnikar, T.: Ponatisu Hribernikove zgodovine mesta Šoštanj ob rob. V Razprave, presoje, akcenti. Zbornik 1995–1996 (ur. I. Stropnik). Zbirka Šaleški razgledi, 12. zvezek, Kulturni center Ivana Napotnika Velenje, Založništvo Pozoj, Velenje 1996, str. 407. **14 Turški vpadi** Orožen, I.: Das Bisthum und die Dioezese Lavant. V. Theil. Das Dekanat Schallthal. Selbstverl., Graz 1884, str. 37. Simoniti, V.: Turki so v dželži že: vpadi na slovensko ozemlje v 15. in 16. stoletju. Mohorjeva družba, Celje 1990. Ravnikar, T.: Oris starejše zgodovine naselja Škale. V Škale, zbornik (ur. T. Ravnikar). Zbirka Šaleški razgledi, 3. zvezek. Kulturni center Ivana Napotnika Velenje, Velenje 1989, str. 29. Cerk, J.: Trgi in mesta na slovenskem Štajerskem: urbanogradbeni oris do začetka 20. stoletja. Založba Obzorja, Maribor 1991, str. 135. **15 Protestantizem** Orožen, I.: Das Bisthum und die Dioezese Lavant. V. Theil. Das Dekanat Schallthal. Selbstverl., Graz 1884, str. 26, 27. Ravnikar, T.: Drobničice iz preteklosti Šaleške doline. Zvon iz 16. stoletja v Šoštanju, str. 15. Šoštanj 2011. Dostopno na: http://www.knjiznica-velenje.si/filelib/2010-knjiznica/domoznanstvo/saleski_rzgledi/ravnikar_drobničice.pdf, 3. 6. 2015. Hribernik, F.: Mesto Šoštanj, zgodovinski opis. Občina Šoštanj, Šoštanj 1998, str. 51. Ravnikar, T.: Oris starejše zgodovine naselja Škale. V Škale, zbornik (ur. T. Ravnikar). Zbirka Šaleški razgledi, 3. zvezek. Kulturni center Ivana Napotnika Velenje, Velenje 1989, str. 31. **16 Kmečki upori** http://www.sostanj.si/index.php?Itemid=173&id=13&option=com_content&task=view, 10. 5. 2015. Ravnikar, T.: Nekaj dopolnil k Hribernikovi zgodovini Šoštanja. V Hribernik, F.: Mesto Šoštanj, zgodovinski opis. Občina Šoštanj, Šoštanj 1998, str. 258, 259. **17 Čarovniški procesi** Radovanovič, S.: »Bog se usmili uboge grešne duše. Amen.«: čarovniški procesi na slovenskem Štajerskem v letih 1546–1746. Pomurska založba, Murska Sobota 1997, str. 48. **18 Marijin stebri** http://www.rotary klub velenje.si/kronologija_velenja, 5. 5. 2015. Ravnikar, T.: Pozdrav iz Šoštanja: mesto na starih

razglednicah. Občina Šoštanj, Šoštanj 2011, str. 55 ss. Aplinc, M.: Vošnjaki – industrialci iz Šoštanja. Zavod za kulturo Šoštanj, Šoštanj 2005, str. 82. <http://www.druzina.si/CD/spletnestran.nsf/svetniki/Iurska-mati-bozja-11-02>, 23. 5. 2015. Bezprečno začetče. V Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva (ur. A. Badurina). Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1990, str. 145. Menaše, L.: Marija v slovenski umetnosti: ikonologija slovenske marijanske umetnosti od začetkov do prve svetovne vojne. Mohorjeva družba Celje, Celje 1994, str. 223–224. **19 Železnica** Sore, A.: Železna cesta. V Razprave, presoje, akcenti. Zbornik 1995–1996 (ur. I. Stropnik). Zbirka Šaleški razgledi, 12. zvezek, Kulturni center Ivana Napotnika Velenje, Založništvo Pozoj, Velenje 1996, str. 205 ss. **20 Šoštanj postane mesto** Ravnikar, T.: Nekaj dopolnil k Hribernikovi zgodovini Šoštanja. V Hribernik, F.: Mesto Šoštanj, zgodovinski opis. Občina Šoštanj, Šoštanj 1998, str. 260 ss. Ravnikar, T.: Šoštanj, 100 let mesta Šoštanj. Krajevna skupnost Šoštanj, Šoštanj 2011, str. 12, 13. **21 Spomenik padlim v prvi svetovni vojni** Poles, Š., et al.: Hrani jih za spomin, če več kdaj nazaj ne bo: sto spominov ob stoletnici začetka prve svetovne vojne iz Šaleške doline in okolice. Občina Šoštanj, Šoštanj 2014, str. 12, 13. Ob desetletnici bojev za Koroško. V Ilustrirani Slovenec, tedenška priloga Slovence. 5. 5. 1929, str. 140. Na to gradivo je opozoril in ga posredoval Vlado Kojc iz svojega arhiva. **22 Prvi partizanski napad na Šoštanj** http://sl.wikipedia.org/wiki/%C5%A0tojerski_partizanski_bataljon, 12. 4. 2015. Mesto Šoštanj. Kartoz z opisi, izdala Krajevna skupnost Šoštanj, Šoštanj 2012. http://www.ks-sostanj.si/novica_prikozi.php?pid=183, 23. 4. 2015. **23 Podpis delne nemške kapitulacije v drugi svetovni vojni** Spominska soba Topolščica: <http://www.muzej-velenje.si/rozstave/topolsica/>, 9. 5. 2015. https://en.wikipedia.org/wiki/Alexander_L%C3%B6hr#/media/File:Alexander_L%C3%B6hr_signature.svg, 5. 9. 2015. **Trška dediščina 24 Šoštanjski grb** http://www.sostanj.si/index.php?Itemid=54&id=118&option=com_content&task=view, 3. 4. 2015. <http://www.ngw.nl/int/sl/vsostanj.htm>, 3. 4. 2015. Upodobitev po: Kobel, L., Pirchegger, H.: Steirische Ortswappen einschliesslich jener der ehemaligen Untersteiermark. Wall, Graz 1954. Faninger, E.: Naravoslovje in heraldika. V Kronika, časopis za slovensko krajevno zgodovino. Let. 41, št. 2, str. 5–9. Blazon po: <http://www.grboslovje.si/register/teritoriji/sostanj.php>, 3. 4. 2015. Odlok o grbu in zastavi Občine Šoštanj, 20. 4. 1995, Uradni list občine Šoštanj, 1995. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o grbu in zastavi Občine Šoštanj, 17. 9. 2001, Uradni list Občine Šoštanj, št. 06/2001, 19. 9. 2001. **25 Meja trškega pomirja – trška pot** http://sl.wikipedia.org/wiki/T%C5%81ka_pot_okoli_%C5%A0o%C5%A1tanja, 11. 4. 2015. <http://www.velenje-tourism.si/podezelje-saleske-doline/pohodnistvo-in-kolesarjenje>, 11. 4. 2015. Kartografska osnova: zemljivid z začetkom 20. stoletja. **26 Stara trška/občinska hiša** Hudales, J.: Šoštanjska kronika. V Prispevki k zgodovini Šaleške doline, zbornik (ur. T. Ravnikar). Zbirka Šaleški razgledi, 2. zvezek. Kulturni center Ivana Napotnika Velenje, Velenje 1989, str. 184.

Orožen, I.: Das Bistum und die Diözese Lavant. V. Theil. Das Dekanat Schallthal. Selbstverl., Graz 1884, str. 391–397. Ravnikar, T.: Drobčinice iz preteklosti Šaleške doline. Zvon iz 16. stoletja v Šoštanju, str. 14. Šoštanj 2011. Dostopno na: http://www.knjiznica-velenje.si/filelib/2010-knjiznica-domoznanstvo/saleski_razgledi/ravnikar_drobchinice.pdf, 3. 6. 2015. **27 Trška roka** Hudales, J.: Šoštanjska kronika. V Prispevki k zgodovini Šaleške doline, zbornik (ur. T. Ravnikar). Zbirka Šaleški razgledi, 2. zvezek. Kulturni center Ivana Napotnika Velenje, Velenje 1989, str. 175. Vošnjak, J.: Spomini. Slovenska Matica, Ljubljana 1982, str. 29. **28 Pranger – sramotilni steber** Hudales, J.: Šoštanjska kronika. V Prispevki k zgodovini Šaleške doline, zbornik (ur. T. Ravnikar). Zbirka Šaleški razgledi, 2. zvezek. Kulturni center Ivana Napotnika Velenje, Velenje 1989, str. 175. Hribernik, F.: Mesto Šoštanj, zgodovinski opis. Občina Šoštanj, Šoštanj 1998, str. 176, 177. **29 Gavje – vislice** Janežič, Š., Poles, R.: Čez Grajsko planino: Drobci ljudskega izročila iz Florjan in Skornega pri Šoštanju v Sloveniji. Zbirka Vis Vitalis, 4. knjiga, Berivka, Velenje 2006, brez strani. Janežič, Š.: Pod ruševinami gradu Kacenštajn. V List: revijo za kulturno in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše. Let. 11, 2005, št. 4, str. 36. Poles, Š.: Pri Gougecu pod gavgom na Goricah. V List: revijo za kulturno in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše. Let. 18, 2011, št. 1, str. 39. <http://www.ks-sostanj.si/splosno.php?pid=4>, 24. 5. 2015. **Gradovi, dvorci 30 Grad Šoštanj (Pusti grad)** Upodobitev po risbi na Vischerjevem zemljivedu, po Stopar, I.: Grafski objekti z območja slovenske Štajerske na Vischerjevem zemljivedu iz leta 1678. V Celjski zbornik, 1971–72. Kulturna skupnost Celje, Celje 1972. http://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_%C5%A0o%C5%A1tanj, 12. 4. 2015. **31 Trški grad Šoštanj (Amtshaus)** Ravnikar, T.: Drobčinice iz preteklosti Šaleške doline. Grbna plošča na glavnem trgu v Šoštanju. Šoštanj 2011, str. 4. Dostopno na: http://www.knjiznica-velenje.si/filelib/2010-knjiznica-domoznanstvo/saleski_razgledi/ravnikar_drobchinice.pdf, 3. 6. 2015. **32 Grb grofov Schrattenbachov** Ravnikar, T.: Drobčinice iz preteklosti Šaleške doline. Grbna plošča na glavnem trgu v Šoštanju. Šoštanj 2011, str. 4. Dostopno na: http://www.knjiznica-velenje.si/filelib/2010-knjiznica-domoznanstvo/saleski_razgledi/ravnikar_drobchinice.pdf, 3. 6. 2015. <http://lkd.situla.org/>, 2. 6. 2015. **33 Graščina Turn** http://www.gradovi.net/grad/sostanj_vosnjakova_grascina, 12. 4. 2015. Janisch, J. A.: Topographisch-statistisches Lexikon von Steiermark: mit historischen Notizen und Anmerkungen. Leykam, Graz 1885. **34 Kacenštajn** Bršnik, D.: Od poznoantičnih loncev do Šaleške pivske čaše. V Velenje: razprave o zgodovini mesta in okolice (ur. T. Ravnikar). Mestna občina Velenje, Velenje 1999, str. 85. Janežič, Š.: Pod ruševinami gradu Kacenštajn. V List: revijo za kulturno in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše. Let. 11, 2005, št. 4, str. 36. **35 Žamberk** Ravnikar, T.: Nekaj dopolnil k Hribernikovi zgodovini Šoštanja. V Hribernik, F.: Mesto Šoštanj, zgodovinski opis. Občina Šoštanj, Šoštanj 1998, str. 238, 239. Janežič, Š.: Kdo je našel Žamberški zaklad? V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše. Let.

Viri in literatura

11, 2005, št. 6/7, str. 38. **36 Forhtenek** Hribenik, F.: Mesto Šoštanj, zgodovinski opis. Občina Šoštanj, Šoštanj 1998, str. 37. Poles, Š.: Ravne so tam, kjer so sami bregi. V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše. Let. 18, 2011, št. 6/7, str. 45. **37 Dvorec Ravne** Mikuž, S.: Ivan Napotnik: njegovo življenje in umetniško ustvarjanje. Mladinska knjiga Ljubljana, Kulturni center Ivan Napotnik Titovo Velenje, Velenje 1984, str. 85. **Cerkve, sakralna dediščina** Poles, R., et al.: Sakralna dediščina Šaleške doline. Založništvo Pozoj, Velenje 1999. **38 Sv. Mihael, Družmirje** **39 Sv. Mihael, Pohrastnik** **40 Sv. Mohor in Fortunat, Šoštanj** **41 Sv. Florijan, Florjan** Janežič, Š., Poles, R.: Čez Grajsko planino: drobci ljudskega izročila iz Florjana in Skornega pri Šoštanju v Sloveniji. Zbirka Vis Vitalis, 4. knjiga, Beriška, Velenje 2006, brez strani. **42 Sv. Anton, Skorno** Ravnikar, T.: Šaleška dolina med 10. in 17. stoletjem. Zbirka Muzejski kolaž, 6. knjiga, Muzej Velenje, Velenje 2005. Janežič, Š.: K Sv. Antonu za zdravje pršičev. V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše. Let. 11, 2005, št. 1, str. 38. Janežič, Š., Poles, R.: Čez Grajsko planino: drobci ljudskega izročila iz Florjana in Skornega pri Šoštanju v Sloveniji. Zbirka Vis Vitalis, 4. knjiga, Beriška, Velenje 2006, brez strani. <http://td-skorno.si/kulturne-znamenitosti/>, 11. 6. 2015. **43 Sv. Duh, Ravne** **44 Sv. Urh, Gaberke** Register nepremične kulturne dediščine, opis enote z evidenčno številko 30003, Gaberke – arheološko najdišče Sv. Urh. Dostopno na: rkd.situla.org, 9. 7. 2015. Poles, Š.: Včasih so bile cele Gaberke jezero. V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše. Let. 18, 2011, št. 4, str. 34–35. **45 Sv. Jakob, Topolšica** **46 Sv. Peter, Zavodnje** Janežič, Š.: Kdo je našel šamberški zaklad? V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše. Let. 11, 2005, št. 6/7, str. 38. Janežič, Š.: Zavodnje, lepa nedelja s telovsko procesijo: fotoreportaža. V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše. Let. 11, 2005, str. 21. **47 Sv. Vid, Šentvid** Janežič, Š.: Rude je ko tristo vrogov. V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše. Let. 14, 2007, št. 7/8, str. 51. **48 Sv. Andrej, Bele Vode** **49 Sv. Križ, Krška gora** Poles, R., Janežič, Š.: Sv. Križ nad Belimi Vodami pri Šoštanju. Tiskarna Bizjak, Velenje 2006. O romarskih shodi: po pripovedovanju Gregorja Petkovnika Alenki Verbič. **50 Svetokriški križani** **51 Zgodnjegotske freske v romanskem prezbiteriju** **52 Šentflorjanska Šočutna in gotski kelih** **53 Relief sv. Florijana** Poles, Š.: Relief sv. Florijana iz Ljubljane v Šoštanju. V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše. Let. 19, 2015, št. 12, str. 28. **Urbane stavbe** **54 Vila Mayer** Vodnik po stalnih zbirkah vile Mayer (ur. A. Verbič), Zavod za kulturo Šoštanj, Šoštanj 2011. **55 Palača Kajuhov dom** Kojc, V.: tipkopis o zgodovini Šoštanja, hrani V. Kojc, str. 2. Sapač, I., Lazarini, F.: Arhitektura 19. stoletja na Slovenskem. Muzej za arhitekturo in oblikovanje (MAO) in Univerza v Ljubljani, Ljubljana 2015, str. 183. **56 Kumrova hiša** Kumer, M.: Kumrova vogalna hiša. Dostopno na: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1103206546371515&id=80157072

Viri in literatura

3201767, 7. 6. 2015. **57 Vila Breda** Hudales, J.: Bolnišnica Topolšica 90 let. Bolnišnica Topolšica, Topolšica 2009, str. 38, 39. **58 Vila Široko** http://sl.wikipedia.org/wiki/Tr%C5%A1ka_pot_okoli_%C5%A0o%C5%A1tanja, 11. 4. 2015. Poles, Š.: Napotnikov Favn za fontano Vile Široko. V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše. Let. 19, 2014. **59 Vila Medic** **60 Stara uprava bolnišnice v Topolšici** **Etnološka dediščina** **61 Kavčnikova domačija** <http://www.muzej-velenje.si/razstave/kavcnik/>, 21. 4. 2015. **62 Domačija Slivnik** Poles, R.: Rozete na tramovih kmetiških hiš. V Šaleški zbornik. Šaleški razgledi 8. Kulturni center Ivan Napotnik, Velenje 1992, str. 140. Sedej, I.: Topografski opis etnoloških spomenikov na območju Občine Velenje. Zavod za spomeniško varstvo Celje, Celje 1975, str. 77–78. **63 Domačija Telepec** Sedej, I.: Topografski opis etnoloških spomenikov na območju Občine Velenje. Zavod za spomeniško varstvo Celje, Celje 1975, str. 74–76. **64 Domačija Leskovšek** **65 Zidanice** Hribenik, F.: Mesto Šoštanj, zgodovinski opis. Občina Šoštanj, Šoštanj 1998, str. 61 (gorce), 67 (vinska desetinja), 88 (gornina), 164 (Gorice). **66 Milni in žage** Hazler, V., et al.: Milinska cesta, deleža milinov, žag in kušč Občina Šoštanj, Občina Črna na Koroškem, Občina Železna kapla – Belo, Šoštanj, Črna na Koroškem, Železna Kapla 2002, str. 6, 11, 14. **67 Kaše in kozolci** **68 Sušilnice za hmelj** Dopisi, 24. 4. 1935. V slovenski gospodar. Let. 69, št. 17. Po: Poles, R., Poles, Š.: Villa Bianca: zgodba o ponovnem rojstvu vile. Beriška, Velenje 2011, str. 177. **69 Slopna znamenja** Janežič, Š.: Znamenja v Belih Vodah in kar se je okoli njih dogajalo. Pozoj, Velenje 2004, str. 55, 106. Sedej, I.: Topografski opis etnoloških spomenikov na območju Občine Velenje. Zavod za spomeniško varstvo Celje, Celje 1975, str. 18. **70 Kapele in križi** Poles, Š.: Včasih so bile cele Gaberke jezero. V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in širše. Let. 18, 2011, št. 4, str. 35. **Industrijska dediščina** **71 Rudnik** http://sl.wikipedia.org/wiki/Tr%C5%A1ka_pot_okoli_%C5%A0o%C5%A1tanja, 11. 4. 2015. http://www.sostanj.si/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=173, 11. 4. 2015. <http://science-notes.org/zinc-alchemy-symbols/>, 22. 5. 2015. <http://www.symbols.com/symbol/721>, 22. 5. 2015. <http://www.symbols.com/symbol/2623>, 22. 5. 2015. Rajšp, V., Grabnar, M.: Slovenija na vojaškem zemljevidu 1763–1787. Karte. 5. zvezek, sekcija 163. ZRC SAZU in AS, Ljubljana 1999. **72 Usnjarna Aplinc**, M.: Voňjak – industrialci iz Šoštanja. Zavod za kulturo Šoštanj, Šoštanj 2005. <http://www.muzej-usnjarsvta.si/index.php/s/razstave/11.html>, 22. 6. 2015. **73 Ugreznine in Družmirsko jezero** http://egradiwa.gis.si/web/7.-razred-geografska/eksкурзія-2?p_p_id=GOS_T08_P05_WAR_GOS_T08_P05portlet_INSTANCE_KB3q&p_p_lifecycle=0&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-3&p_p_col_count=6, 8. 6. 2015. http://sl.wikipedia.org/wiki/Dru%C5%BEEmirske_jezero, 8. 6. 2015. <http://muzej.vl.si/si/o-nas/premogovnik-velenje/zgodovina>, 5. 9. 2015. **74 Peter Musi** <http://www.saleskibioografiskileksikon.si/index>.

Viri in literatura

php?action=view&tag=600, 12. 4. 2015. Citat iz: Musi, P.: Kratek poduk o sadjorej sosebno za šolsko mladino. V Šolski prijatelj, 14. 3. 1854. Po: Vzorni učitelj Peter Musi, 1799–1875. Dostopno na: http://www.knjiznica-velenje.si/filelib/2010-knjiznica/domoznanstvo/neznane_osebnosti_iz_poreja_pako/peter_musi/musi-web.pdf, 12. 4. 2015. **75 Dr. Josip in Mihael Vošnjak** <http://www.saleskibioografiskileksikon.si/index.php?action=view&tag=322>, 12. 4. 2015. <http://www.saleskibioografiskileksikon.si/index.php?action=view&tag=324>, 12. 4. 2015. http://www.sostanj.si/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=19&Itemid=175, 10. 5. 2015. **76 Hans Woschnagg** Šoštanjski diktator. V Jutro: neodvisen političen dnevnik. Let. 2, 6. 4. 1911, str. 398. Ravnikar, T.: Nekaj dopolnil k Hibernikovi zgodovini Šoštanja. V Hibernik, F.: Mesto Šoštanj, zgodovinski opis. Občina Šoštanj, Šoštanj 1998, str. 260 ss. Aplinc, M.: Vošnjaki – industrialci iz Šoštanja. Zavod za kulturo Šoštanj, Šoštanj 2005, 152 idr. **77 Dr. Fran Mayer** Aplinc, M.: Mayerij. V Vodnik po starih zbirkah vite Mayer (ur. A. Verbič). Zavod za kulturo Šoštanj, Šoštanj 2011, str. 49 ss. **78 Franc Hibernik** http://www.saleskibioografiski_leksikon.si/index.php?action=view&tag=306, 12. 4. 2015. Hibernik, F.: Mesto Šoštanj, zgodovinski opis. Občina Šoštanj, Šoštanj 1998. **79 Ivan Napotnik** Koren Božiček, M., et al.: Ivan Napotnik (1888–1960): iz javnih in zasebnih zbirk. Narodna galerija, Galerija Velenje, Ljubljana 2006. **80 Alojz Kojc Dolejši**, N., Pajk, B.: Zeleno za vse čase. Življenje in delo vrtnarja Alojza Kojca (1898–1945). V Vodnik po starih zbirkah vite Mayer (ur. A. Verbič). Zavod za kulturo Šoštanj, Šoštanj 2011, str. 123–147. **81 Karel Destovnik - Kajuh Cesar**, E., et al.: Kajuh: pesnik vseh letnih časov. Kulturni center Ivana Napotnika Velenje, Velenje 1994. **82 Ivan Pirečnik** Poles, Š., Vrbič, V.: Razstava Razdrojeno srce. Dostopno na: http://www.knjiznica-velenje.si/filelib/2010-knjiznica/domoznanstvo/domoznanske_razstave/ivan_pirecnik.pdf, 9. 7. 2015. **Naravne vrednote** **83 Stare lipe** Janežič, Š.: Znamenja v Belih Vodah in kar se je okoli njih dogajalo. Pozoj, Velenje 2004, str. 25. Janežič, Š., Poles, R.: Čez Grajsko planino: drobci ljudskega izročila iz Florjana in Skornega pri Šoštanju v Sloveniji. Zbirka Vis Vitalis, 4. knjiga, Berivka, Velenje 2006, brez strani. Janežič, Š.: K Sv. Antonu za zdravje prasičev. V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in Širše. Let. 11, 2005, št. 1, str. 38. **84 Bukve na deželni meji** Janežič, Š.: Izvir bele vode: drobci ljudskega izročila iz Belih Vod v Sloveniji. Zbirka Vis Vitalis, 2. knjiga, Tiskarna Bizjak, Velenje 2005, brez strani. http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXLZArso, 30. 7. 2015. **85 Tulipanovec v vrtu Vile Mayer** **86 Mornova zjalika in Rotovnikova jama** http://www.hribi.net/gara/mornova_zjalika/11/846, 9. 5. 2015. Ravnikar, T.: Zgodovina Šoštanja 1. Krajevna skupnost Šoštanj, Šoštanj 2011, str. 11 ss. **87 Smrekovec** <http://www.smrekovec.net>, 9. 7. 2015. **88 Topolški vrelec** Sernek, J.: Šaleška pokrajina. V Planinski vestnik, XXII. leto, 1922, str. 103. Po: Warmbad u. Sommerfrische Topolschitz, Leykam Graz.

Viri in literatura

Živa dediščina **89 Bajna bitja** Janežič, Š., Poles, R.: Čez Grajsko planino: drobci ljudskega izročila iz Florjana in Skornega pri Šoštanju v Sloveniji. Zbirka Vis Vitalis, 4. knjiga, Berivka, Velenje 2006. Janežič, Š.: Izvir bele vode: drobci ljudskega izročila iz Belih Vod v Sloveniji. Zbirka Vis Vitalis, 2. knjiga, Tiskarna Bizjak, Velenje 2005. **90 Pobiranje jajc in jačerija** Janežič, Š.: Preljubi svet' Florjan, deklete, jače sam! V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in Širše. Let. 11, 2005, št. 5, str. 30. Janežič, Š.: Kolker je pobov, tolk krizev more bit! V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in Širše. Let. 12, 2006, št. 5, str. 30. Janežič, Š.: Zavodnje, pobiranje jajc: fotoreportaža. V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in Širše. Let. 12, 2006, str. 17. **91 Mednarodni pustni karneval** Poles, Š.: Kako se je rodil Šoštanjski pust. V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in Širše. Let. 18, 2011, št. 2, str. 35. **92 Pustni maski Tresimir in Koš Šoštanjski** Poles, Š.: Koš Šoštanjski – baba dêda in košu nese domôv. V List: revija za kulturna in druga vprašanja Občine Šoštanj in Širše. Let. 18, 2011, št. 3, str. 39. **Sodobnost** **93 Termoelektrarna Šoštanj** http://sl.wikipedia.org/wiki/Termoelektrarna_%C5%6A0%C5%9A_tani, 22. 5. 2015. **94 Center starejših Zimzelen**. <http://www.cs-zimzelen.si/default.asp?id=13>, 22. 8. 2015. **95 Bolnišnica Topolšica** <http://www.boltop.si/Default.aspx?ID=23>, 25. 5. 2015. Hudales, J.: Bolnišnica Topolšica 90 let. Bolnišnica Topolšica, Topolšica 2009, str. 38, 39. **96 Terme Topolšica** http://www.sostanj.si/index.php?option=com_content&task=view&id=77&Itemid=163&limit=1&limitstart=3, 11. 6. 2015. <http://www.ferme-topolsica.si/o-nas/zgodovina/>, 11. 6. 2015. **97 Vrtec Šoštanj** http://www.sostanj.si/index.php?option=com_content&task=view&id=1476&Itemid=59, 21. 5. 2015. **98 Osnovna šola Karla Destovnika - Kajuh Šoštanj** Likovni svet otrok: http://www.osostanj.si/w6_likovni/skazi_cas.html, 9. 6. 2015. Hibernik, F.: Mesto Šoštanj, zgodovinski opis. Občina Šoštanj, Šoštanj 1998, str. 131 ss. **99 Tresimirjev park** **100 Kulturni dom, mestna galerija, mestna knjižnica** Lesničar, M.: 25 let Male Napotnikove kiparske kolonije v Zavodnjah. Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje, Velenje 1998. **101 Pihalni orkester Zarje Šoštanj** Klanfer, F., et al.: Pihalni orkester Zarje Šoštanj, almanah ob praznovanju 90-letnice obstoja in delovanja orkestra. Pihalni orkester Zarje Šoštanj, Šoštanj 2015. **102 Pesvki zbor Svoboda** <http://svoboda.sostanj.info/gradiva-vse.php>, 11. 6. 2015. **103 Planinci, gasilci, športniki, taborniki ...** <http://www.pd-sostanj.si/sploso.php?pid=1>, 12. 6. 2015. Aplinc, M.: Vošnjaki – industrialci iz Šoštanja. Zavod za kulturo Šoštanj, Šoštanj 2005, str. 156. **104 Ribička družina Paka** <http://sl.wikipedia.org/wiki/Paka>, 21. 5. 2015. Krstič Planinc, M.: Ujet ga je na bučkanje. V Na čas, I. 62, št. 30, str. 20. **105 Letališče Šoštanj** http://www.saleski.aeroklub.si/?page_id=32, 9. 6. 2015. Aplinc, M.: Vošnjaki – industrialci iz Šoštanja. Zavod za kulturo Šoštanj, Šoštanj 2005, str. 136.

Zahvala
HVALA VSEM, KI STE POMAGALI
NAREDITI TO KNJIGO,
IN VSEM, KI STE JO PREBRALI.

Knjiga je opomnik in dokaz, na kako bogatem in pestrem koščku Slovenije živijo Šoštanjčani. V nej so na kratko predstavljeni dognanja mnogih raziskovalcev, pripovedi domačinov, nova opažanja. Izbor tem je subjektiven; naravne vrednote, pomembne stavbe, etnološka dediščina in znamenja, npr., imajo le nekaj predstavnikov, čeprav je te dediščine dosti več. Da bi navdušeno in z užitkom raziskovali šoštanjsko občino.

Stiki
INFORMACIJSKO SREDIŠČE

Vila Mayer, Šoštanj
Turistična pisarna Topolšica

Kolofon
**STOPETKRAT
O ŠOŠTANJU
V ENEM ODSTAVKU**

Kompendij besedil,
ilustracije, oblikovanje Rok Poles
Konzultanti/recenzenti dr. Tone Ravnikar

Vlado Kojc
Alenka Verbič

Zasnovala in uredila Špela Poles

Lektorica Urška Jarnovič
Založila Občina Šoštanj,
zanjo Darko Menih, župan

Tisk Tiskarna Tori, Trbovlje
Naklada 1000 izvodov
Cena 5 EUR

Spletna izdaja <http://www.sostanj.si>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

94(497.4 Šoštanj)
908(497.4 Šoštanj)

POLES, Rok
Stopetkrat o Šoštanju v enem odstavku / [kompendij
besedil, ilustracije Rok Poles]. - Šoštanj : Občina, 2015

ISBN 978-961-93156-4-4
1. Gl. stv. nasl.
28|008|28

rozeta s trama
pri Zavrniku,
18. stoletje

cvetlica s portala na dvorišču
graščine v Šoštanju

novorenesančni
okras s Kajuhovega doma

volutasta kartuša

maskaron

cvetlična girlanda

jajčevnik

trak, pentlja

lovorceva vejica

angelska glavica
v medaljonu

cvetlični sadni obesek

